
Utvärdering av projektet KRUT – Kreativ utveckling: Kartläggning, Rehabilitering och Utveckling Tillsammans

Slutrapport

Ehneström Utvärdering AB

Christina Ehneström, Niga Hamasor och Torbjörn Skarin

2014-09-29

1. Bakgrund	4
2. Om KRUT-projektet	4
2.1 Organisation	4
2.2 KRUT - Innehåll och genomförande	5
2.3 Syfte och mål	7
2.4 Jämställdhet och mångfald	8
2.5 Lärande miljöer	8
2.6 Främja samverkan	8
2.7 Strategisk påverkan	9
2.8 Transnationalitet	9
3. Utvärderingens syfte och teoretiska utgångspunkter	10
3.1 Om lärande utvärdering	10
3.2 Om styrning av projekt	12
3.3 Programteori	12
3.4 KRUTs programteori	13
4. Utvärderingens genomförande	13
4.1 Uppdragsdialog	14
4.2 Datainsamling	14
4.2.1 Fokusgrupper/gruppintervjuer/enskilda intervjuer	14
4.2.2 Skattningsverktyg	14
4.2.3 SUS	15
4.2.4 Djupintervjuer	15
4.2.5 Styrgruppsmöten	16
4.2.6 Avstämning med projektledare	16
4.2.7 Rapporter	16
4.2.8 Spridningsseminarium	16
4.2.9 Kartläggning - samverkan	16
4.9.10. Halvtidsuppföljning	17
5. Projektets resultat	17
5.1 Resultat på individnivå - övergripande nivå	17
5.1.1 Fokusgrupper och intervjuer med deltagare	19
5.2 Resultat på individnivå - kommunvis	20
5.3 Resultat metoder	24
5.3.1 Om metoderna	24
5.3.2 Samverkan	27
5.3.3 Framgångsfaktorer	27
5.3.4 Samarbete med arbetsgivare och sociala företag	28
5.3.5 Utmaningar	28
5.3.6 Styrgruppens ordförande	29
5.3.7 Implementering av resultat	30
5.3.8 Resultat Jämställdhet	30
5.3.9 Strategisk påverkan	31
6. Slutsatser	32
6.1 Måluppfyllelse	32
6.2 Utmaningar - samverkan	34
6.3 Socioekonomiska vinster	36
7. Referenser	38
Bilaga 1	39

1. Bakgrund

KRUT-projektet (Kreativ utveckling: Kartläggning, Rehabilitering och Utveckling Tillsammans) delfinansieras av Europeiska Socialfonden inom programområde 2. Projektet inom detta programområde syftar till att motverka utanförskap, att skapa en ökad social sammanhållning och ett inkluderande arbetsliv med fokus på personer som idag står långt från arbetsmarknaden.

Projektet KRUT inriktas särskilt på personer mellan 16 – 64 år med psykisk ohälsa eller som har funktionsnedsättningar av olika slag och som aldrig kommit in på ordinarie arbetsmarknad, samt personer som är arbetslösa, långtidssjukskrivna eller riskerar att bli långtidssjukskrivna. KRUT ska erbjuda ändamålsenliga och kompletterande insatser som bidrar till att samhällets befintliga insatser används i högre utsträckning och får större effekt. Effekten ska bli större för deltagande individer och i förlängningen ge effektivare metoder i arbetslivsinriktad rehabilitering. Projektet ska skapa nya sätt att arbeta över gränserna med stärkt kontinuitet och hållbarhet för både individer, verksamheter och för samhället i stort. Målet för projektet är att nya arbetssätt ska utvecklas som leder till framtida förbättringar såväl för den enskilde individen som för hans/hennes omgivning, liksom för samhället och nationen i stort.¹

Projektägare är Sjuhärads samordningsförbund med dess ingående kommuner Borås, Vårgårda, Herrljunga, Tranemo, Ulricehamn, Bollebygd, Mark och Svenljunga. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Västra Götalandsregionen står därigenom också bakom projektet.

Projektet finansieras av Socialfonden med 23060351 kr och medfinansieras med 34 594 758 kr. Antalet deltagare beräknas i ansökan vara 820 kvinnor och män. Projektet avslutas i juni 2014 men Sjuhärads samordningsförbund har beslutat att nästa till fullo finansiera den verksamhet som projektet bedrivit året ut.

2. Om KRUT-projektet

Det övergripande syftet med projektet är dels att erbjuda insatser till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och dels att utveckla nya arbetssätt som leder till framtida förbättringar såväl för den enskilde individen som för hans/hennes omgivning, liksom för samhället och nationen i stort.

Projektets främsta målgrupp är personer med psykisk ohälsa eller funktionsnedsättningar av olika slag mellan 16 – 64 år och som aldrig kommit in på ordinarie arbetsmarknad, är arbetslösa, långtidssjukskrivna eller riskerar att bli långtidssjukskrivna.

2.1 Organisation

Sjuhärads samordningsförbund är projektägare. Samordningsförbundet ägs gemensamt av Västra Götalandsregionen, kommunerna, Arbetsförmedlingen samt Försäkringskassan. Medlemmarna är också utförare och därför viktiga för att integrera projektresultaten och på det sättet skapa långsiktighet.

¹ Texten är hämtad från den ursprungliga projektansökan för KRUT-projektet, komplettera med datum plus referensnr:

De kommuner som ingår i Sjuhärads samordningsförbund och därmed också i projektet är Borås, Vårgårda, Herrljunga, Tranemo, Ulricehamn, Bollebygd, Mark och Svenljunga.

Andra viktiga samverkanspartners i projektet är respektive kommuns arbetsmarknadsavdelning och socialtjänst samt utbildningsanordnare, fackförbund, företag, företagareföreningar och civilsamhället.

Projektet har en övergripande organisation med projektledare, ekonom samt administratör som tillsammans har i uppdrag att på olika sätt koordinera kommunernas arbete och ekonomi och vara kontaktytan gentemot ESF-rådet. Kommunerna har anställt medarbetare som utför de aktiviteter som planeras inom ramen för projektet. I Borås finns även en delprojektledare, som fungerar som stöd för arbetet i samtliga kommuner.

För den transnationella delen arbetar två personer och ytterligare en person ansvarar för arbetet med metodutvecklingen och mötesplattformarna.

Representanter ur målgruppen samt operativa tjänstemän från respektive geografiskt arbetsområde (i ett arbetsområde finns två geografiskt närliggande kommuner) och respektive verksamhetsfokuserande område (verksamhetsfokuserande innebär att kommunerna arbetar med samma metoder) har löpande avstämningsmöten med projektledare i en referensgrupp. Referensgruppen träffas i anslutning till styrgruppsmötet. Den ursprungliga tanken var att deltagare skulle ingå i referensgruppen, men så har det inte blivit. Deltagarnas åsikter har tagits tillvara på annat sätt.

Projektets styrgrupp består av strategiska nyckelpersoner från kommunerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt en näringslivsrepresentant. Förbundschefen och projektledaren har varit adjungerade till styrgruppen. Det har inte varit möjligt att hitta en representant för Hälsö –och sjukvården. Styrgruppen består totalt av 11 personer varav 7 är kvinnor. Förbundschefen och projektledaren är båda kvinnor.

En extern utvärderare upphandlades i februari 2012.

Styrelsen för Sjuhärads samordningsförbund har det yttersta ansvaret för projektet. Vid styrelsemötena avrapporteras utvecklingen i projektet. Mot slutet av projekttiden är det styrelsen som ansvarat för att vissa arbetssätt som utvecklats inom ramen för KRUT fortsätter inom ordinarie verksamhet.

2.2 KRUT - Innehåll och genomförande

Projektets aktiviteter utförs i samordningsförbundets åtta olika kommuner. Respektive kommun har gått in i projektet med olika grad av engagemang och omfattning. Som ett exempel på hur resurserna fördelats kan nämnas att Borås har nära hälften av antalet deltagare. Nedan återfinns en lista på personal räknat i heltidstjänster. Det ska tilläggas att det ofta är flera personer som delat på en tjänst.

Tabell 1

Kommun	Antal heltidstjänster
Bollebygd	1
Borås	15
Herrljunga	2
Mark	1,5
Svenljunga	2,6
Tranemo	0,6
Ulricehamn	1,7
Vårgårda	2
Transnationellt	2
Projektledning	2,3

Budgeten för aktivitetshöjande material har också tilldelats utifrån en liknande fördelning.

Ett viktigt övergripande mål för projektet är att utveckla metoder och arbetssätt som, om de visar sig framgångsrika, ska implementeras i den ordinarie verksamheten. Metoderna fokuserar på perspektiven förebygga, förbereda, kartlägga och arbetslivsintroducera.

Projektet har, med stöd från utvärderarna, jobbat med en intern blogg för spridning av erfarenheter och tips om intressanta aktiviteter på kommunnivå. Även deltagare i aktiviteten Över gränserna har arbetat med blogg, men mer som en resedagbok och en möjlighet att reflektera kring sitt deltagande i aktiviteten.

De metoder som initialt planerades och även har prövats inom ramen för projektet beskrivs kortfattat nedan:

Aktiv hälsa

Är en metod som använts i alla kommuner. I några kommuner har insatsen funnits länge (redan innan projektet startade) medan den är ny i andra. Arbetet i Aktiv hälsa, som är en förebyggande aktivitet, går ut på att erbjuda deltagare stöttning och vägledning i hur de kan påverka sin hälsa för att känna sig i bättre form på det fysiska, sociala och psykiska planet.

Över gränserna

Främst ungdomar erbjuds praktik eller volontärarbete i något annat europeiskt land. Inför resan arbetar gruppen tillsammans med att skriva CV på engelska, delta i föreläsningar och workshops mm. Resan varar i 2-3 veckor. Erbjuds i alla kommuner.

Svenljunga KRUT-team

Teamet består av socionom, arbetsterapeut och hälsoutvecklare. Deltagaren erbjuds upp till 12 veckors arbetsprövning genom kartläggning av deltagarens psykosociala situation, kartläggning av aktivitetsförmåga samt hälsosamtal.

Vintagebutiken i Svenljunga har kunnat ge deltagarna möjlighet till rehabilitering och arbetsträning.

Moroten Herrljunga erbjuder förberedande aktiviteter individuellt och i grupp för deltagare inför arbetsträning och praktik.

Växthuset Vårgårda erbjuder förberedande aktiviteter individuellt och i grupp för deltagare inför arbetsträning och praktik.

KRUT Borås

I Borås vänder projektet sig till unga deltagare. De får en handledare som följer med genom individuell coaching, gruppaktiviteter, arbetsträning eller praktik. Man erbjuder olika gruppaktiviteter:

K16 som vänder sig till unga mellan 16 och 19 år. Ungdomarna erbjuds både gruppaktiviteter och individuell coaching med sikte på att hitta vägar tillbaka till studier.

K 20 som vänder sig till unga mellan 20 och 29 år. Syftet är att få igång tankar om framtiden och deltagarens behov för att ta sig vidare i livet. Verksamheten växlar mellan teori och praktik.

Unga vägval är till för unga som behöver en mindre grupp och ett något lägre tempo.

Framsteget är ett program som erbjuder föreläsningar, speed-dating med företag mm. Deltagare i andra kommuner bjuds in till detta program.

Arbetsstödjare

Arbetsstödjarens roll är att hjälpa de som behöver extra stöd när man ska ta klivet ut på den ordinarie arbetsmarknaden t.ex. genom att följa deltagaren ut i praktik, i arbete eller studier. Arbetsstödjare har funnits i alla kommuner.

2.3 Syfte och mål

Projektets övergripande mål är:

- Utförande aktörer har utvecklat strukturer och metoder som tas tillvara i respektive kommun samt i finansiell samordning för att komma fler tillgodo
- 75 procent av deltagande kvinnor och män, som står långt från arbetsmarknaden ska ha ökat sin anställningsbarhet och 25 procent av dessa ska ha fått anställning eller påbörjat studier.

Projektets mål på kortare sikt är

- Insatser ska ges till 820 st. kvinnor och män i Sjuhärad
- 75 procent av deltagande kvinnor och män uppvisar ökad aktivitetsförmåga
- 75 procent av deltagande kvinnor och män upplever förbättrad hälsa och/eller upplever förebyggd ohälsa samt stärkt självförtroende/självbild
- Myndigheterna samverkar för att öka deltagande kvinnors och mäns möjligheter att tillgodogöra sig projektets aktiviteter.
- Utvecklat samarbete med arbetsgivare så att fler ur målgruppen får för båda parter givande näringslivskontakter, och på sikt arbete
- Arbetsgivare bereds om samhällets stöd inför praktikanordning/anställning

2.4 Jämställdhet och mångfald

Enligt projektansökan kommer KRUT i alla aktiviteter arbeta målinriktat utifrån ett jämställdhetsperspektiv och sträva efter en jämn könsfördelning t.ex. vid tillsättning av styrgrupp och/eller referensgrupp. Andelen kvinnor och män som deltar i projektet ska stå i proportion till andelen kvinnor och män i de olika kategorierna av målgruppen och oberoende av kön ska alla ha samma utvecklingsmöjligheter som deltagare/arbetstagare och fördelning av inflytande vara jämn mellan kvinnor och män.

Projektet ska också arbeta med att försöka påverka traditionella värderingar kring yrkesval och kompetens och skapa insikter om värdet av okonventionella yrkesval men givetvis ändå tillmötesgå deltagarnas önskemål.

Jämställdhetsarbetet ska pågå i det dagliga arbetet och i dialogen med deltagare för att höja medvetandenivån kring jämställdhetsfrågor. Projektet ska lyfta genusfrågor med arbetsgivare inom kommun och näringsliv för att motverka könsstereotypa attityder och bidra till ett likvärdigt bemötande av män och kvinnor hos arbetsgivare. Jämställdhetsaspekten ska integreras i arbetsmaterial som projektet utformar och i möten som arrangeras.

I lärande utvärdering ska jämställdhet utgöra ett perspektiv och analyserna ska säkerställa jämställda arbetsformer.

2.5 Lärande miljöer

Projektet har arbetsområdesträffar mellan kommuner. Kommuner träffas två och två och utbyter erfarenheter men diskuterar också hur man kan samarbeta.

För att arbeta med metodutvecklingen har man skapat s.k. mötesplattformar. Dessa genomförs fyra gånger om året. Här träffas representanter från kommunerna och utbyter erfarenheter kring sitt metodarbete. Projektledaren samt projektets metodkoordinator deltar på dessa möten.

2.6 Främja samverkan

Projektet arbetar med samverkan både ur deltagarens perspektiv och ur ett strukturellt perspektiv.

Många deltagare lever relativt isolerade och en viktig del på vägen till självförsörjning är de kontakter som deltagarna får med varandra när de träffas. Projektet har skapat miljöer för sociala kontakter mellan deltagarna där de kan stötta och lära av varandras situationer, t.ex. bjuds alla deltagare in till de föreläsningar som erbjuds via Framsteget (Framsteget är ett program som erbjuder föreläsningar, speed-dating med företag mm. Deltagare i andra kommuner bjuds in till detta program.) varje onsdag.

När det gäller individer med psykisk ohälsa eller annan funktionsnedsättning står dessa ofta långt ifrån arbetsmarknaden och har ofta ett behov av koordinerade kontakter med olika myndigheter för att få ett sammanhållet stöd kring deltagarens rehabilitering och kunna återgå till ordinarie arbetsmarknad. Det är då viktigt att en fungerande samverkan finns myndigheter emellan för att individen inte skall falla mellan stolarna i någon del av processen. Det kan handla om samordning mellan tjänstemän och myndigheter eller koordinering av resurser och ekonomi. I projektansökan menar man

att det finns en stark förankring och grund för att genomföra ett bra samarbete. Samordningsförbundets uppdrag är att samordna rehabiliteringsinsatser så att myndigheter tillsammans utvecklar en god arbetslivsinriktad rehabilitering.

Ett viktigt mål för projektet är att skapa ett förtroendefullt och nära samarbete mellan alla inblandade aktörer. Genom att främja samverkan mellan för individen viktiga aktörer ger det individen bättre förutsättningar att bli självförsörjande.

2.7 Strategisk påverkan

Eftersom projektet ägs av Sjuhärads samordningsförbund står också de aktörer som ingår i förbundet bakom projektansökan. Dessa aktörer är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Västra Götalandsregionen tillsammans med kommunerna Borås, Vårgårda, Herrljunga, Tranemo, Ulricehamn, Bollebygd, Mark och Svenljunga. Genom förbundet har en stadigvarande arena för samverkan etablerats och genom projektet vill man att samverkan ska förstärkas och harmonisera såväl tillgänglighet för respektive individ i Sjuhärad som myndigheternas kommunikation sinsemellan.

Enligt ansökan ligger en viktig del av påverkan i att gemensamt kunna relatera till individens aktivitets- eller arbetsförmåga. Målet är att myndigheterna i projektet kommer att arbeta åt samma håll och verka för att individen inte kommer i kläm eller känner sig misstrodd och får stöd efter sina reella behov.

Ett annat syfte är att projektet ska bidra till att arbetsgivare får nya perspektiv och kunskap om olika funktionsnedsättningar. Genom att skapa ett nätverk som på ett konsekvent sätt utbyter erfarenheter skapas successivt en lista över framgångsfaktorer och förutsättningarna för individerna.

I ansökan menar man vidare att det finns en vinna-vinnasituation i om föreningslivet/civilsamhället kan knyta till sig fler medlemmar och bidra med stimulerande aktiviteter. Dokumentation som görs av deltagare själva kring värdet av olika aktiviteter sätts samman till en matris/översikt som kan användas av ex olika myndigheter för att skapa spridningseffekter till andra, att få fler att arbeta för stödjande aktivering mot arbete.

En lärande utvärdering förväntas bidra till strategisk påverkan och utveckling i projektet genom att följa utvecklingen i projektet och lyfta möjliga förbättringsvägar. Både inom projektet men också hos de deltagande myndigheterna, berörda organisationer samt inom kommunerna.

Samordningsförbunden har nationella nätverk för kunskapsspridning och årligen genomförs konferenser och seminarium för att tillvarata erfarenheter från de spridda verksamheter som finansieras. Förbundet genomförde en spridningskonferens i juni 2014 där erfarenheter lyftes och diskuterades. Övriga konferenser i projektets regi har varit kick-off i mars 2014, lärandekonferens i december 2012 och transnationellt event i maj 2013.

2.8 Transnationalitet

I ansökan står det att den transnationella insatsen ska fungera som en del av det förebyggande arbetet. Ett begränsat antal deltagare, främst unga mellan 16-24 år, som

är med i projektet erbjuds möjlighet till tre veckors praktik utomlands. Även internationellt utbyte och volontärarbete fanns med som en idé i projektansökan men man valde att fokusera på praktik.

En annan projektidé var att parallellt med att projektets deltagare gör praktik utomlands skulle Ungdomens Hus i Borås ta emot volontärer från andra länder. Så blev det inte men däremot tog KRUT emot två grupper från Tyskland om sammantaget 14 deltagare som gjorde praktik som personal i KRUT. Praktikperioden varade mellan 3 och 12 veckor.

3. Utvärderingens syfte och teoretiska utgångspunkter

Det övergripande syftet med utvärderingen är att rikta den framförallt till projektets styrning som underlag för strategiska beslut kring projektets utveckling och måluppfyllelse. Utvärderingen skall komplettera projektets interna uppföljning.

Parallellt med att projektets aktiviteter och resultaten av dessa har följts upp har också projektets arbetsprocesser granskats. Det handlar om projektledarens arbete, utförarnas arbete, styrningen av projektet och hur kommunikationen fungerar mellan olika nivåer. På det sättet har man kunnat bedöma om projektets olika processer håller tillräckligt hög kvalitet för att bidra till måluppfyllelse. Detta syftar till att fungera som ett stöd för lärande inom projektet och för att bedöma projektets förutsättning för att skapa långsiktiga effekter.

För att utvärderingen ska bidra till en utveckling av den verksamhet som utvärderas har den planerats och genomförts i samverkan med projektledaren och projektägaren. För att skapa ett ömsesidigt lärande mellan verksamhetens intressenter och utvärderarna har syftet varit att aktiviteter för insamling och analys av data ska varvas med styrgruppsmöten med fokus på återkoppling och tolkning av resultat och diskussion kring eventuella åtgärder.

Utöver ovanstående har utvärderarna haft i uppdrag att kartlägga² hur olika aktörer i deltagande kommuner samverkar kring en typisk deltagare i KRUT. Syftet med detta har varit att få kunskap om hur samverkan fungerar så att projektet på ett optimalt sätt kan bidra till att förbättra samverkan där den inte redan fungerar väl. Se rapportens sammanfattning i bilaga 1.

3.1 Om lärande utvärdering

Utvecklingsprojekt vinner på att följas upp löpande. På det sättet kan projektets utförare och ägare snabbt se vad som fungerar och vad som skulle behöva förändras och förbättras och därmed styra om aktiviteter som inte tycks leda till önskvärda resultat. Men en utvärdering leder inte automatiskt till lärande. För att främja detta krävs att man medvetet utformar och genomför utvärderingen som en lärandeaktivitet, och som en del av en strategi för lärande i den verksamhet som utvärderas.³

² Scenarioanalys av samverkan mellan offentliga aktörer kring arbetslösa och långtidssjukskrivna, 2012, Ehneström Utvärdering

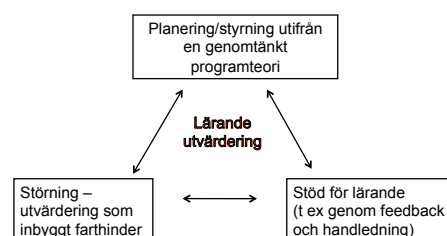
³ Svensson m.fl., 2009

Ambitionen i en lärande utvärdering är att kritiskt följa och studera utvecklingsatsningen på ett sätt som ger underlag för en konstruktiv dialog kring projektets genomförande så att det leder till långsiktiga effekter. Det generella syftet är alltså att bidra till lärande och utveckling med sikte på långsiktiga effekter.

En lärande utvärdering bör uppfylla två syften - dels ska den följa processerna i projektet med avsikt att förbättra dem under arbetets gång och dels ska den mäta och bedöma i vilken utsträckning målen uppfylls och vilka resultat som åstadkoms. Båda syftena är kommunicerande kärn genom att de data som samlas in utgör underlag för att förbättra projektet och dess delaktiviteter och genom att göra justeringar under resans gång uppkommer förhoppningsvis bättre måluppfyllelse och förväntade resultat infrias. Detta innebär bland annat att uppdragsgivaren får en större effekt av projektet och dess insatser. Denna dubbla ambition medför att utvärderingen bör utgöras av flera olika upplägg och metoder.

En lärande utvärderingen syftar också till att ta fram ny kunskap och förklaringsmodeller till varför eller varför inte saker och ting utvecklas som det var tänkt. Det kan handla om inre såväl som yttre kritiska faktorer och denna kunskap ska kunna bidra till projektets utveckling så väl som till kunskapsuppbyggnad och strategisk påverkan.

Ansatsen lärande utvärdering bygger på teorier kring interaktiv och dialoginriktad utvärdering. Sådana utvärderingar präglas av en kunskapssökande dialog mellan intressenten och utvärderaren där en ömsesidig medvetenhet utvecklas om problem och behov som behöver åtgärdas. Dialogen är avsedd att leda till en konstruktiv och kritisk granskning av den egna verksamheten. Datasamlingen utgör utgångspunkt för ett ömsesidigt lärande mellan verksamhetens intressenter och syftar till att ge intressenterna tillfälle att "stanna upp" och reflektera över vad som skulle behöva förändras i projektet. Detta sätt att arbeta blir som ett slags "störning" där intressenternas invanda tanke- och handlingsmönster bryts, och nya, alternativa lösningar skapas vilka i sin tur ska kunna bidra till nödvändiga förändringar och utveckling av projektet. Denna utvärderingsmodell syftar alltså till att utifrån en genomtänkt programteori (se avsnitt 3.3) både störa och stödja den verksamhet som utvärderas (se figur 1 nedan).

Figur 1. Om lärande utvärdering

3.2 Om styrning av projekt

Bilden nedan visar hur viktigt det är att alla aktörer som berörs av ett utvecklingsprojekt har ett engagemang. Varje aktörsgrupp kan ses som en länk i en kedja och en svag länk kan innebära att projektet inte når upp till sina mål eller att resultaten inte tas om hand av den ordinarie verksamheten. Lika viktigt är att någon av länkarna inte är för stark, dvs. att någon av aktörerna tar över och passiviserar de andra grupperna, att t ex projektledningen tar på sig för stort ansvar och riskerar att passivisera styrgrupp och ägare.⁴

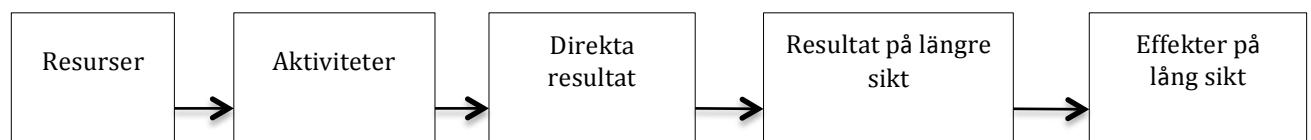

Figur 2. Om ägarskap⁵

3.3 Programteori

Programteori är en av utvärderingens grundpelare och utgör utgångspunkten för både uppföljning och utvärdering.

En programteori kan ses som en logisk karta över hur ett projekt är tänkt att fungera. Programteorin utgör i denna bemärkelse ett analytiskt ramverk för vilken typ av resultat och effekter som är intressanta att följa upp och om det faktiska genomförandet stämmer överens med det tänkta⁶. I programteorin tydliggörs sambandet mellan vilka aktiviteter som är tänkta att leda till vilka resultat och effekter för olika målgruppen på kort och lång sikt enligt följande modell:

Figur 3. De fem stegen i en projektlogik

En programteori är alltså ett verktyg för att tydliggöra för olika intressenter huvuddragen i ett projekt, vilka som är målgrupper för insatserna och vilka förändringar

⁴ Brulin, Svensson, 2010

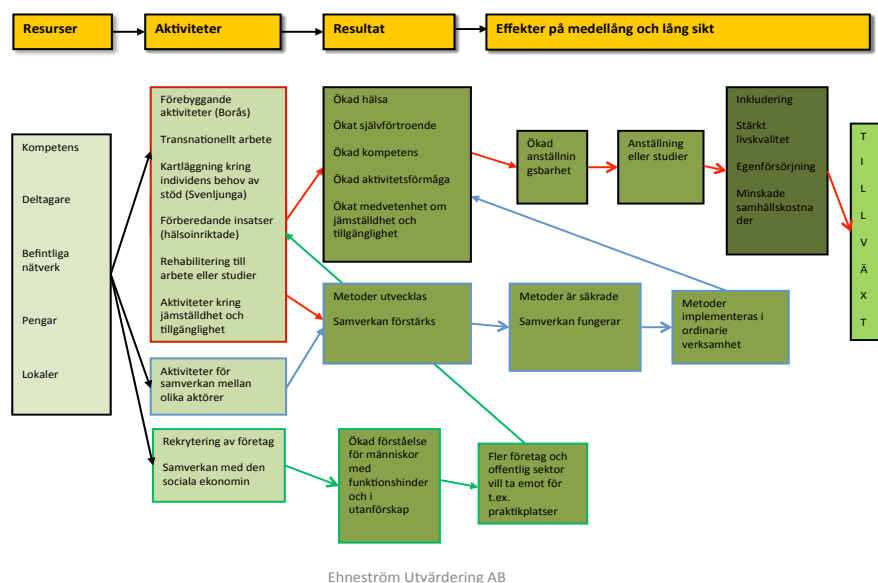
⁵ ibis

⁶ Mc David m.fl., 2006

som ska ske hos respektive målgrupp liksom vad projektet vill åstadkomma på längre sikt och hur de tänkta relationerna mellan dessa delar hänger ihop. Med hjälp av en programteori kan det bli lättare att beskriva vad man vill åstadkomma och hur det ska gå till.

3.4 KRUTs programteori

En rekonstruktion av projektets logik togs fram i inledningen av utvärderingsuppdraget. Den utarbetades utifrån olika projektdokument, bland annat från den ursprungliga projektansökan och avstämningsrapporten. Därefter validerades den av projektledare, projektägare samt projektets styrgrupp. Resultatet av rekonstruktionsprocessen illustreras enligt nedan:

Figur 4. KRUTs programteori (se även bilaga 2)

4. Utvärderingens genomförande

Utvärderingen av projektet KRUT har alltså ett dubbelt syfte - dels att följa upp och utvärdera projektet, dels stödja genomförande av projektet och på det sättet bidra till att löpande styra projektet mot de mål som anges i ansökan.

Utvärderingen ska synliggöra projektets resultat och möjliga effekter utifrån KRUTs syfte och mål och har haft fokus på hur projektet utvecklats i de olika kommunerna samt hur resultaten från projekten kommer att tas om hand och dess resultat implementeras. Frågan om implementering bör man arbeta med under hela projektiden - både inom ramen för utvärderingen och i styrningen av projektet. Utvärderarna har förhoppningsvis utgjort ett stöd i denna process.

Nedan beskrivs hur arbetet genomförts.

4.1 Uppdragsdialog

Utvärderingen inleddes med ett möte med projektledaren samt med Samordningsförbundets förbundschef. Här presenterades utvärderarnas förslag på utvärderingsupplägg samt en övergripande programteori.

Vid mötet framkom att projektet hade behov av en kartläggning av hur samverkan fungerar mellan olika aktörer i de deltagande kommunerna. För att detta skulle kunna rymmas inom ramen för utvärderingsuppdraget beslutades att dra ner på ambitionerna kopplat till den socioekonomiska delen i föreliggande utvärdering. (En socioekonomisk analys kommer däremot att genomföras av samordningsförbundet under 2014.)

En ny utvärderingsplan utifrån det omformulerade uppdraget antogs i mars 2012.

4.2 Datainsamling

Datainsamlingen har genomförts under hela projektiden. Nedan beskrivs vilka datainsamlingsmetoder som använt och vilka data de syftade till att samla in.

4.2.1 Fokusgrupper/gruppintervjuer/enskilda intervjuer

Under hösten 2012 och hösten 2013 genomfördes fokusgruppsintervjuer och intervjuer med deltagare i varje kommun. Syftet med fokusgrupperna var att söka ta reda på hur målgruppen upplevde sitt deltagande i projektet och hur de upplevde att de utvecklades genom projektets insatser.

Vid det första datainsamlingstillfället fungerade formen med gruppintervjuer inte så bra. Det var för få deltagare i flera av kommunerna och den gruppdynamik som förväntas uppstå uteblev. Därmed upplevde utvärderarna att datainsamlingsunderlaget blev lite för tunt.

Under hösten 2013 genomfördes istället enskilda intervjuer med deltagarna, 3-4 i varje kommun. Utöver detta genomfördes en gruppintervju med de anställda i projektet. Syftet med det senare var att få en bild av hur utförarna arbetade, vilka framgångsfaktorer de själva bedömde fanns i deras arbetssätt samt hur de bedömde möjligheten att ta tillvara på projektets resultat efter projektets slut.

4.2.2 Skattningsverktyg

Sedan augusti 2012 har deltagarna i respektive kommun fått fylla i en enkät eller ett s.k. självskattningsverktyg. Syftet har varit tvådelat – dels skulle frågorna i enkäten utgöra ett underlag för dialog mellan deltagare och utförare och dels skulle resultaten i enkäten ge projektet en indikation på hur deltagarna bedömer sin utveckling under sitt deltagande i projektet.

Enkäten fokuserade främst på påståenden som var kopplade till olika teman – jobbkompetens, drivkraft/initiativförmåga, självkänsla samt fysisk/social aktivitet. Utöver detta fanns bakgrundsdata som t.ex. tid med offentlig försörjning, ålder, utbildningsnivå. I utskrivningsenkäten fick deltagaren ange form av försörjning direkt efter insatsen, om hen är inskriven på Arbetsförmedlingen etc.

Enkäten skulle ha fyllts i vid två tillfällen, dels i början av deltagandet i projektet (inskrivningsenkät) och dels i samband med att deltagaren avslutar sin tid i projektet (utskrivningsenkät).

Det är sammanlagt ca 600 personer som fyllt i inskrivningsenkäten och ca 180 personer som svarat på utskrivningsenkäten. Det är alltså ca 70 procent av alla deltagare (som beräknas till 840 personer) som svarat på inskrivningsenkäten och 46 procent som svarat på utskrivningsenkäten. Enligt statistik från SUS ska 390 personer ha avslutat sitt deltagande den 31 mars 2014.

Ovanstående, d.v.s. att så många deltagare inte fyllt i skattningsverktyget tillsammans med det faktum att det inte går att se om det är samma deltagare som svarade på inskrivningsenkäten och utskrivningsenkäten finns en stor risk för feltolkningar av statistiken.

En anledning till att deltagare kan ha avstått från att svara på enkäten kan vara att det framfördes kritik på hur frågorna var formulerade. Kritiken kom både från deltagare och från personal. Det fördes då diskussioner om frågorna skulle justeras men tillsammans med utvärderarna beslutade KRUT att frågorna skulle stå som de var. Projektledaren i KRUT gick ut med information om detta samt påpekade också att personal bör närvara då deltagare fyller i enkäten. Frågorna syftade också till att utgöra ett diskussionsunderlag för deltagarnas utveckling. I vilken mån den använts till detta har inte undersökts.

För att kunna skriva denna rapport i tid inför spridningsseminarium och projektslut bygger statistiken på in- och utskrivningar till och med mars 2014.

4.2.3 SUS

SUS är ett uppföljningsverktyg som används av samordningsförbunden i Sverige för en gemensam uppföljning av sina verksamheter. Eftersom den enkät som beskrivs i avsnitt 4.2.2 inte har gett det underlag som var förhoppningen har utvärderingen under projektperioden som komplement använt sig av underlag från SUS.

SUS ger information om t.ex. kön, ålder, försörjning och sysselsättning före och efter insats, tid i offentlig försörjning.

Även denna statistik bygger på data till och med mars 2014.

Det är sammanlagt 390 personer som avslutat projektet fram till sista mars 2014. Fram till februari 2014 är det 740 personer som skrivits in i projektet. Antalet kvinnor och män är ungefär lika. Efter sista mars 2014 var 367 deltagare kvar i projektet.

4.2.4 Djupintervjuer

Ett tiotal djupintervjuer har genomförts med representanter för styrgruppen både under hösten 2012 och hösten 2013. Syftet var att fokusera på styrgruppsledamöternas ägarskap och engagemang för att kunna bedöma vilka förutsättningar som finns för hållbarhet, d.v.s. att projektets resultat tas om hand. Frågorna i intervjuerna har handlat om projektets mål och resultat, utmaningar i projektet, tankar kring implementering, samverkan samt hur projektledning och styrgrupp fungerar.

4.2.5 Styrgruppsmöten

Utvärderarna har deltagit vid ungefär hälften av projektets styrgruppsmöten. Syftet med deltagandet har dels varit att presentera resultat utifrån den pågående datainsamlingen och dels att använda själva mötet som ett datainsamlingstillfälle.

Utvärderarna har också deltagit vid en lärandekonferens som projektet genomförde i 11 december, 2012. Lärandekonferensen syftade till att presentera de metoder som KRUT arbetar utifrån och skapa dialog med övriga intressenter för att kunna utveckla och förbättra projektets aktiviteter ytterligare. Konferensen vände sig till politiker, chefer och handläggare inom kommunerna, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Vården samt KRUT-personal.

4.2.6 Avstämning med projektledare

Ungefär en gång per månad har utvärderarna haft en telefonavstämning med projektledaren. Projektledaren har berättat om hur projektet utvecklas, vilka utmaningar som projektet står inför och vad som planeras den närmaste tiden. Utvärderarna har sedan följt upp hur problem har lösts och hur nya utmaningar och steg har tagits i projektet.

Utvärderarna har också ungefär en gång i halvåret haft ett halv- eller heldagsmöte med projektledaren för att stämma av hur projektet utvecklas.

4.2.7 Rapporter

Utifrån datainsamlingen samt från projektets uppföljning i SUS har utvärderarna skrivit två delrapporter samt lämnat en tredje delrapport i form av en powerpoint.

4.2.8 Spridningsseminarium

En utvärderare har deltagit vid KRUTs slutseminarium i juni 2014 och för att presentera utvärderingens slutsatser.

4.2.9 Kartläggning – samverkan

Som ett led i utvärderingen av KRUT-projektet genomfördes under våren 2012 en scenarioanalys/processkartläggning. Den fokuserar på hur samverkansprocesserna riktade mot målgruppen för projektet fungerar.

Denna processkartläggning genomfördes i form av ett antal workshops med representanter från tjänstemän från respektive kommun och myndigheter som arbetar med de individer som ingår i projektet. Processkartläggningen var baserad på en framtagna arketyper som fick representera en vanligt förekommande livssituation för projektets målgrupp. Fokus för processkartläggningen var individens gång genom processen, och hur de olika myndigheterna samverkar kring individen.

På fyra olika orter i regionen genomfördes under maj 2012 en halvdags workshop kring processkartläggningen av samarbetet. Vid respektive tillfälle var två olika kommuner inbjudna samt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Västra Götalandsregionen.

Resultatet av kartläggningen kan läsas i rapporten *Scenarioanalys av samverkan mellan offentliga aktörer kring arbetslösa och långtidssjukskrivna – en del av utvärderingen av KRUT-projektet*. Sammanfattning finns i bilaga 1.

4.9.10. Halvtidsuppföljning

Under våren 2013 och inför Socialfondens erbjudande om att söka medel för implementering genomfördes en avstämning som syftade till att se över hur deltagarna hade utvecklats under sitt deltagande i projektet.

Denna mätning gjordes genom att man i projektet använde skattningsverktyget i Webropol och bad deltagarna vid en viss tidpunkt (mars 2013) att skatta olika förmågor. Resultatet jämfördes därefter med motsvarande inskrivningsenkät.

Dessutom jämfördes deltagarnas egen bedömning av hur de utvecklats som en konsekvens av projektet med ett av projektets delmål att 75 procent av deltagarna ska uppleva förbättrad hälsa och/eller uppleva förebyggd ohälsa samt stärkt självförtroende/självbild. Resultaten från denna studie kan läsas i rapporten *KRUT – en ögonblicksbild juni 2013*.

5. Projektets resultat

Nedan ges en sammanfattning av data utvärderarna samlat in under projekttiden.

5.1 Resultat på individnivå – övergripande nivå

I föreliggande avsnitt presenterar vi hur det har gått för deltagarna på en översiktlig nivå. Vi utgår från data som tillhandahållits via SUS-uppföljningarna fram till 31 mars 2014.

Mål: Insatser ska ges till 820 st. kvinnor och män i Sjuhärad

KRUT har sammantaget haft sammanlagt 886 deltagare. Men som redan nämnts ovan bygger SUS-statistiken på data fram till den 31 mars 2014. Då hade KRUT haft 740 deltagare och 398 av dessa har avslutats fram till 31 mars 2014. Av totalt antal avslutade var 212 kvinnor och 186 män. En stor andel som avslutat tillhör åldersgruppen under 29 år (ca 76 procent) och 58 procent av dessa kommer från Borås. Totalt 55 procent av de utskrivna deltagarna har enbart utbildning på grundskolenivå.

84 procent av deltagarna som skrivits ut före den 31 mars 2014 hade någon form av offentlig försörjning före sitt deltagande i projektet. Ungefär hälften av deltagarna erhöll försörjningsstöd. 66 procent av deltagarna hade någon form av offentlig försörjning efter sitt deltagande i projektet och andelen personer som uppbar försörjningsstöd hade minskat till 28 procent. 41 procent av deltagarna har haft offentlig försörjning i mindre än ett år och 28 procent har haft offentlig försörjning i mer än tre år.

Projektets övergripande mål är: 75 procent av deltagande kvinnor och män, som står långt från arbetsmarknaden ska ha ökat sin anställningsbarhet och 25 procent av dessa ska ha fått anställning eller påbörjat studier.

I tabellen nedan visas statistik på 398 deltagare som skrivits ut. Flertalet, 239 deltagare har skrivits ut utan att anledning angetts. Detta ska tolkas som att dessa deltagare står till arbetsmarknadens förfogande och ska kunna ta del av Arbetsförmedlingens utbud eller få till jobb eller studier. Detta motsvarar 60 procent av deltagarna. Vidare har 60 deltagare skrivits ut av anledningar som projektet inte har kunnat påverka. Dessa

anledningar är flytt, föräldraledighet (endast kvinnor) och sjukdom. Vidare framkommer det att 64 deltagare har gått vidare till fortsatt rehabilitering. Detta tyder på att dessa personers medverkan i projektet har synliggjort deras behov av rehabiliterande insatser och att de har fått adekvat hjälp för att erhålla sådant stöd. Således bedöms denna avslutsorsak som positiv kopplat till KRUTs övergripande mål. Nästan 15 procent av de utskrivna deltagarna har deltagit i projektet i mer än ett år. 26 procent har deltagit i mindre än tre månader och ungefär lika stor andel har deltagit mellan tre och sex månader.

Tabell 2

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Avslutsanledning			
Medgivande återtagit	1		1
Utskrivning	116	123	239
Utskrivning pga. flytt	11	10	21
Utskrivning pga. föräldraledighet	12		12
Utskrivning pga. sjukdom	14	13	27
Utskrivning-Fortsatt rehabilitering	40	24	64
Utskrivning-Utan mätning	5	3	8
Övrigt	13	13	26
Totalt	212	186	398

19 personer av de utskrivna hade ett icke-subventionerat (16) eller subventionerat (3) arbete då de skrevs in i projektet och hela 86 personer hade arbete då de avslutade sitt deltagande i projektet (icke-subventionerat arbete (53) och subventionerat (33)). Det motsvarar nästan 22 procent av de som avslutade sitt deltagande före den 31 mars 2014.

Tillsammans med att 11 procent av de utskrivna deltagarna gick till studier efter sitt deltagande i projektet innebär det att **33 procent** av deltagarna var självförsörjande då de avslutade sitt deltagande i projektet. Således har KRUT uppnått målet om att 25 procent av deltagande kvinnor och män ska ha fått anställning eller påbörjat studier. Däremot har målet om att 75 procent av deltagarna skulle ha ökat sin anställningsbarhet inte uppnåtts om man antar att de som skrivits ut utan anledning (se tabell 2) enbart är de som ökat sin anställningsbarhet.

Mål:

- 75 procent av deltagande kvinnor och män uppvisar ökad aktivitetsförmåga
- 75 procent av deltagande kvinnor och män upplever förbättrad hälsa och/eller upplever förebyggd ohälsa samt stärkt självförtroende/självbild

Via enkätundersökningen (självskattningen) kan vi också konstatera att deltagarnas anställningsbarhet har ökat. Vid inskrivning uppgav 84 procent (N=602) att de i hög grad vet hur de ska gå till väga för att hitta, få och behålla ett jobb som passar hen. De uppger också att de i hög grad kan anpassa sig till arbetslivets regler och rutiner, samarbeta med andra på arbetsplatsen, komma in i arbetsgemenskapen samt att fråga om hjälp och ta kritik. Vid utskrivning har siffran för självskattning av dessa aspekter endast ökat till 90 procent, vilket tyder på att KRUT har bidragit till en utveckling hos deltagarna mot ökad anställningsbarhet men att många deltagare redan vid inskrivning

upplevde sig hantera dessa aspekter. Dessa resultat bör tolkas med en viss försiktighet eftersom det förefaller att många deltagare är unga och brister i sin självinsikt. Det är också värt att notera att frågorna besvaras i ett självskattningsformulär vid inskrivning till projektet då det är troligt att många också känner press på sig att framstå som duktiga och drivna individer. Även resultat på frågor som tar fasta på tilltro till den egna förmågan/ självförtroende är resultaten något missvisande, vid inskrivning anger 68 procent att de har relativt stark självkänsla. Siffran går ner till 67 procent vid utskrivning.

Emellertid visar självskattningen på en tydlig ökning avseende självkänsla/självbild, 36 procent av de 602 som besvarat enkäten uppgav att de i relativt hög grad har starkt självförtroende och vid utskrivning hade denna siffra ökat till 56 procent. I detta fall handlar det inte om att bedöma den egna förmågan utan svara på frågor i stil med ” jag känner att jag har flera goda egenskaper, på det stora hela är jag nöjd med mig själv och jag har positiv inställning till mig själv”. Det kan tänkas att deltagaren har lättare att göra en mer realistisk och tillförlitlig bedömning av dessa aspekter som bygger på den egna känslan än på aspekter som har med vad man tror att man är kapabel till. Vi menar på att detta kan vara en förklaring till begränsad utveckling, enligt självskattningsresultat, avseende aspekter ökad som ökad anställningsbarhet och tilltro till den egna förmågan.

Resultaten visar också på att deltagarnas fysiska och aktiva hälsa har ökat. 65 procent angav att de hade god hälsa och relativt hög arbetsförmåga i vid inskrivning medan 75 procent anger samma värdering vid utskrivning. Således har hälsan förbättrats för många deltagare. Detta indikerar att projektet bidragit till att öka deltagarnas hälsa och aktivitetsförmåga och att dessa mål i så fall skulle vara uppfyllda.

5.1.1 Fokusgrupper och intervjuer med deltagare

Vid det första datainsamlingstillfället i september 2012 kunde utvärderarna konstatera att deltagarna tycktes vara nöjda med projektet och att projektet bidrar till att öka deltagarnas hälsa, självförtroende, kompetens och aktivitetsförmåga.

Vid uppföljningstillfället året därpå kunde utvärderarna konstatera samma sak, dvs. att deltagarna är mycket nöjda med insatserna och de bedömer själva att de utvecklas.

Eftersom vi som utvärderare fick möjlighet att vid några tillfällen träffa samma personer som vi intervjuat året innan kunde vi också med egna ögon se att KRUT åstadkommer resultat.

En reflektion från utvärderarnas sida var att det tycks som i alla fall några deltagare behöver vara med länge i projektet (eftersom några som vi träffat deltagit i minst ett år och vi vet från statistik att 15 procent av deltagarna som avslutat har varit inskrivna i mer än ett år) och att det är en utmaning för projektet att kunna balansera detta behov mot risken att låsa in deltagaren i en trygg ”projektbubbla”. Det kan också vara så att en del deltagare inte kommer så långt som till ett jobb men genom att de är friskare skapar de ett bättre liv för sig själva och dessutom avlastas vården. (Se även avsnitt 5.3.10 Utmaningar)

I avsnittet om metodutveckling beskrivs viktiga framgångsfaktorer(5.3.8).

5.2 Resultat på individnivå – kommunvis

Nedan presenteras statistik från SUS vid in- och utskrivning. Det är viktigt att observera att i SUS kan man registrera flera försörjningsformer för samma person, t ex både försörjningsstöd och aktivitetsstöd. Det är därför som vi i tabell 6 och tabell 7 får en totalsiffra som överstiger antalet deltagare som är 398 personer.

Tabell 3: Arbete, inskrivning

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Arbete före			
Uppgift saknas	197	182	379
Inte subventionerat arbete	13	3	16
Subventionerat arbete	2	1	3
Totalt	212	186	398

Analys per kommun: Vid inskrivning var det totalt 16 deltagare (ca 4 procent) som hade ett icke subventionerat arbete. Tretton av dessa deltagare var kvinnor och tre var män. Uppdelat på kommuner så var det sex deltagare i Borås, en i Herrljunga, två i Marks kommun, två i Svenljunga, en i Tranemo, tre i Ulricehamn samt en i Vårgårda. Det är svårt att dra några direkta slutsatser kring andelen per kommun som hade ett icke subventionerat arbete, pga. det låga antalet i respektive kommun. Den högsta andelen av deltagare som hade ett icke subventionerat arbete var i Marks kommun (drygt 10 procent) och Tranemo (knappt 10 procent).

Tabell 4: Arbete, utskrivning

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Arbete efter			
Uppgift saknas	167	145	312
Inte subventionerat arbete	30	23	53
Subventionerat arbete	15	18	33
Totalt	212	186	398

Analys per kommun: Totalt var det vid utskrivning 53 deltagare som hade ett icke subventionerat arbete (motsvarande 13 procent). 30 av dessa deltagare var kvinnor och 23 var män. Uppdelat per kommun var det 2 i Bollebygd, 27 i Borås, 7 i Herrljunga, 4 i Marks kommun, 7 i Svenljunga, 1 i Tranemo, 4 i Ulricehamn samt 1 i Vårgårda. Den högsta andelen av deltagare som hade ett icke subventionerat arbete var i Borås (15 procent), Herrljunga (18 procent) och Svenljunga (14 procent).

Tabell 5: Avslutsanledning, vid utskrivning

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Avslutsanledning			
Medgivande återtagit	1		1
Utskrivning	116	123	239
Utskrivning pga. flytt	11	10	21
Utskrivning pga. föräldradighet	12		12
Utskrivning pga. sjukdom	14	13	27

Utskrivning-Fortsatt rehabilitering	40	24	64
Utskrivning-Utan mätning	5	3	8
Övrigt	13	13	26
Totalt	212	186	398

Tabell 6: Tidigare offentlig försörjning (inskrivning)

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Försörjning före			
Sjukpenning/Rehabpenning	31	9	40
Sjuk-/Aktivitetsersättning	1		1
Aktivitetsersättning	14	8	22
Sjukersättning	7	2	9
A-kassa	7	7	14
Aktivitetsstöd	37	35	72
Försörjningsstöd	101	103	204
Studiestöd/Studiemedel	16	12	28
Annan offentlig försörjning	5	2	7
Ingen offentlig försörjning	22	21	43
Totalt	241	199	440

Analys per kommun: Totalt var det 43 deltagare (ca 10 procent) som vid inskrivning inte hade någon offentlig försörjning. 22 av dessa var kvinnor (ca 9 procent) och 21 var män (ca 11 procent). Uppdelat på kommun så var det 2 i Bollebygd, 27 i Borås, 2 i Herrljunga, 2 i Marks, 4 i Svenljunga, 1 i Tranemo, 2 i Ulricehamn samt 3 i Vårgårda. Den högsta andelen som inte hade någon offentlig försörjning var i Borås, med ca 14 procent.

Tabell 7: Tidigare offentlig försörjning (vid utskrivning)

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Försörjning efter			
Uppgift saknas	6	3	9
Sjukpenning/Rehabpenning	18	8	26
Aktivitetsersättning	14	13	27
Sjukersättning	13		13
A-kassa	2	1	3
Aktivitetsstöd	33	38	71
Försörjningsstöd	61	56	117
Studiestöd/Studiemedel	26	18	44
Annan offentlig försörjning	9	5	14
Ingen offentlig försörjning	39	50	89
Totalt	221	192	413

Analys per kommun: Totalt var det 89 deltagare (ca 22 procent) som vid utskrivning inte hade någon offentlig försörjning. 39 (ca 18 procent) av dessa var kvinnor och 50 av dessa var män (ca 26 procent). Jämfört med vid inskrivning är det tydligt att män i högre grad än kvinnor har gått från offentlig försörjning till icke offentlig försörjning. Uppdelat per kommun var det 5 i Bollebygd, 40 i Borås, 11 i Herrljunga, 4 i Mark, 11 i Svenljunga, 2 i Tranemo, 7 i Ulricehamn samt 9 i Vårgårda som vid utskrivning inte hade någon

offentlig försörjning. Den högsta andel av de som inte hade någon offentlig försörjning vid utskrivning var Bollebygd (ca 24 procent), Herrljunga (ca 27 procent) och Vårgårda (ca 26 procent).

Tabell 8: Total tid i KRUT (i månader)

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Tid i insats			
1 - 3	49	55	104
4 - 6	57	52	109
7 - 9	41	34	75
10 - 12	27	25	52
13 - 15	21	13	34
16 - 18	13	4	17
19 - 21	2		2
22 - 24	1	3	4
25 - 27	1		1
Totalt	212	186	398

Analys per kommun: Totalt var det 104 deltagare (ca 26 procent) som hade deltagit i KRUT under 1-3 månader, 109 deltagare (ca 27 procent) som deltagit i KRUT mellan 4-6 månader samt 75 deltagare (ca 19 procent) som deltagit i KRUT under 7-9 månader. 28 procent av deltagarna har varit inskrivna i KRUT längre än 10 månader. Det är något högre andel män som varit i insatser under 1-3 månader respektive 4-6 månader. Det är något högre andel kvinnor som deltagit i KRUT mellan 7-9 månader samt över 13 månader. Om man tittar per kommun så var det en högre andel som deltagit i KRUT mellan 1-3 månader. Detta gäller kommunerna Herrljunga (ca 32 procent), Svenljunga (ca 36 procent), Tranemo (ca 64 procent), samt Ulricehamn (ca 34 procent). En större andel kvinnor (18 procent) än män (11 procent) deltar i KRUT i över ett år.

När man kommer ner på kommunnivå blir resultatet svårtolkat eftersom statistiken då bygger på ganska få personer men trots det är det intressant att konstatera att fyra av de deltagande kommunerna har en ganska snabb genomströmning. Beror det på insatserna som genomfördes i dessa kommuner eller beror det på att deltagarna redan vid inskrivningen i KRUT stod närmare arbetsmarknaden eller finns det andra förklaringar?

Tabell 9: Total tid i offentlig försörjning

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Tid i offentlig försörjning			
Upp till 1 år	78	84	162
Upp till 2 år	39	38	77
Upp till 3 år	25	17	42
Upp till 4 år	10	3	13
Upp till 5 år	10	8	18
Upp till 6 år	9	4	13
Upp till 7 år	6	1	7
Upp till 8 år	4	2	6
Upp till 9 år	3		3

10 år eller mer	8	3	11
Ej tillämpligt	20	26	46
Totalt	212	186	398

Analys per kommun: Totalt var det 162 deltagare (ca 41 procent) som hade haft offentlig försörjning i upp till 1 år, 77 deltagare (ca 19 procent) som haft offentlig försörjning mellan 1 och 2 år och 42 deltagare (ca 11 procent) som haft offentlig försörjning mellan 2-3 år. Sedan är det en fallande skala från 4 år och uppåt. Det är något högre andel män som haft offentlig försörjning mellan 0-2 år, och en något högre andel kvinnor som haft offentlig försörjning under 2-4 år. Uppdelat per kommun så var något lägre andel som hade haft offentlig försörjning upp till ett år i Mark (ca 17 procent) och i Svenljunga (ca 24 procent). För deltagare som hade haft försörjning mellan 1-2 år så var det något lägre andel i Herrljunga (ca 8 procent) och något högre andel i Bollebygd (30 procent).

Tabell 10: Deltagarnas utbildningsnivå (inskrivning)

	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Utbildning			
Annan eftergymnasial utbildning	7	2	9
Grundskola	111	109	220
Gymnasium	62	48	110
Högskola/Universitet mer än 3 år	2	2	4
Högskola/universitet upp till 1 år	5	5	10
Högskola/Universitet upp till 3 år	1	1	2
Saknas/okänd	24	19	43
Totalt	212	186	398

Analys per kommun: Totalt var det 220 deltagare (ca 55 procent) som endast hade genomgått grundskolan, 110 deltagare (ca 28 procent) som hade gymnasium som högsta utbildningsnivå och totalt 16 deltagare (ca 4 procent) som hade någon form av högskoleutbildning. Det är något högre andel män som endast har grundskola och någon form av högskoleutbildning. Det är något högre andel kvinnor som har gymnasium som högsta utbildningsnivå. Uppdelat på kommun så är det något högre andel deltagare som har endast grundskola i Borås (60 procent) och Vårgårda (ca 71 procent), och en lägre andel i Herrljunga (ca 37 procent) och i Mark (ca 23 procent).

Tabell 11: Åldersfördelning (inskrivning)

Ålder	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
15 - 19	26	32	58
20 - 24	88	77	165
25 - 29	31	48	79
30 - 34	7	4	11
35 - 39	11	2	13
40 - 44	20	2	22
45 - 49	12	5	17
50 - 54	7	5	12
55 - 59	2	9	11

60 - 64	8	2	10
Totalt	212	186	398

Analys per kommun: Totalt var det 58 deltagare (ca 15 procent) i åldern 15-19 år, 165 deltagare (ca 41 procent) i åldern 20-24 år, 79 deltagare (ca 20 procent) i åldern 25-29 år och 23 deltagare (ca 6 procent) som var över 55 år. Det var en något högre andel män i åldern 15-19 år, i åldern 25-29 år samt över 55 år. Uppdelat på kommun så var det något högre andel deltagare som var i åldern 15-19 år i Bollebygd (25 procent) och i Vårgårda (31 procent). Det är betydligt större andel äldre deltagare (över 55 år) i Svenljunga (18 procent). Det är en lägre andel äldre deltagare i Borås (den äldsta är 34 år) och i Mark (äldst är 44 år).

5.3 Resultat metoder

Ett av projektets övergripande mål handlar om att utveckla metoder och de metoder som visar sig vara framgångsrika ska implementeras i ordinarie verksamhet.

Det finns inte någon entydig definition av begreppet metod och utvärderarna har valt att inte problematisera kring detta. Istället utgår vi från de beskrivningar av de metoder som skulle utvecklas inom ramen för projektet.

Samverkan kan kanske inte beskrivas som en metod, utan snarare som ett arbetssätt som är nödvändig för att ge en klient de bästa förutsättningarna att komma i egenförsörjning. Så även om samverkan inte betraktas som en metod behövs en god samverkan kring individen vara långsiktig och fortsätta även efter det att projektet avslutats. Forskning visar att samverkan beror av flera faktorer t.ex. utförarnas kunskap om varandras uppdrag, tydlighet kring roller och mandat, samsyn samt mer strukturella frågor så som avtal och gemensamt mål för samarbetet.

Nedan beskrivs de metoder man arbetat med i projektet och vilka framgångsfaktorer som utvärderarna bedömer är kopplade till metoderna. Dessutom beskrivs vilka utmaningar som finns och som kan vara direkt kopplade till metoderna eller till omständigheter som trots allt påverkar hur väl man lyckas.

5.3.1 Om metoderna

Utvärderarna påpekade tidigt att en utmaning för projektet var att kunna beskriva hur de metoder som prövas fungerar och på vilket sätt de är bättre än andra metoder. Utvärderarna menade att det annars kommer att vara svårt att övertala den ordinarie verksamheten om att införa nya arbetssätt om de inte är kvalitetssäkrade.

Vid uppföljningen under hösten 2013 kunde utvärderarna konstatera att metodutveckling sker i varje kommun men att den är mer eller mindre systematisk. I några kommuner jobbade man med t.ex. dokumentation medan man i andra fortfarande hade det mesta "i huvudet". Vid slutet av projekttiden visar det sig att flera av metoderna är dokumenterade. Dessutom finns tydliga idéer om vilka metoder som ska fortsätta utvecklas, vilka som ska finansieras via Sjuhärads samordningsförbund och vilka som ska genomföras via kommunerna.

Utgångspunkten för att arbeta fram de metoder som beskrivs nedan har varit att KRUT ska utveckla metoder som syftar till att förebygga, förbereda, kartlägga och arbetslivsintroducera.

5.3.1.1 Aktiv hälsa

Är en ordentligt dokumenterad insats och det finns en tydlig metodbeskrivning. Det finns ett förslag på att Aktiv hälsa ska erbjudas i alla kommuner genom samordningsförbundet som även finansierar denna insats.

Många av de deltagare som utvärderarna träffat har inlett sitt deltagande via Aktiv hälsa och de vittnar om att insatsen var mycket viktig för deras välmående. Att t.ex. delta i promenader innebar inte bara ett ökat fysiskt välbefinnande utan också att tillfälle gavs att vara med i ett socialt sammanhang.

Utförarna menar att Aktiv Hälsa är lätt att genomföra och att det inte kräver så mycket resurser. Att deltagarna ökat sina fysiska och sociala aktiviteter är en indikation på att Aktiv hälsa ger resultat och fungerar.

5.3.1.2 Över gränserna

Främst ungdomar erbjuds praktik i något annat europeiskt land och hittills har sju resor genomförts till sammantaget fem länder; Lettland, Island, Tyskland, Ungern och Serbien. Statistik visar att 68 personer deltagit varav 28 gått vidare till studier eller arbete och ytterligare 11 är arbetssökande eller på praktik. Denna uppföljning genomfördes i september 2014 och sammantaget var det 22 personer som inte gick att nå. Vad de gör idag vet vi alltså inte.

Statistiken visar att Över gränserna ger hållbara resultat. Däremot anses den på kort sikt vara kostsam. Insatsen kommer att fortsätta under hösten 2014 och det finns avsatta medel även för 2015 där man tänkt sig att ordinarie personal ska ansvara i kommunerna. Idag arbetar två personal från deltagande kommuner tillsammans med Över gränserna för att lära sig hur insatsen kan genomföras.

5.3.1.3 Svenljunga KRUT-team samt Vintagebutiken

Deltagaren erbjuds arbetsprövning genom kartläggning av deltagarens psykosociala situation, aktivitetsförmåga samt hälsa. Metoden är dokumenterad och utförarna anser att resultatet är så lyckat att det borde implementeras. Utförarna i Svenljunga menar att man kan erbjuda företag och gå in och arbeta förebyggande. En annan idé är att skapa ett mobilt kartläggningsteam som erbjuds i flera kommuner t.ex. Tranemo och Svenljunga. Svenljunga har planer på att implementera detta arbetssätt i kommunen.

Om det funnits statistik från tidigare verksamhetsår då KRUT Svenljunga inte fanns eller för en liknande målgrupp i Svenljunga som inte deltar skulle det vara möjligt att göra en bedömning av om denna insats varit effektiv. Eftersom detta saknas kan utvärderarna inte göra denna bedömning. Däremot håller vi med om att många aktörer redan genomför kartläggningar och utmaningen är snarare att ta vara på dessa och koordinera rätt insatser, i rätt tid med rätt resurser.

Vintagebutiken i Svenljunga har kunnat ge deltagarna möjlighet till rehabilitering och arbetsträning och kommer att sannolikt fortsätta sin verksamhet. Syftet är att butiken ska utvecklas till ett arbetsintegrerat socialt företag.

5.3.1.4 Arbetsstödjare

Ska hjälpa de som behöver extra stöd när man ska ta klivet ut på den ordinarie arbetsmarknaden t.ex. genom att följa deltagaren ut i praktik, i arbete eller studier.

Utvärderarna har vid sina uppföljningsbesök upplevt att just denna metod inte beskrivs särskilt tydligt.

Metoden kommer inte att integreras i samordningsförbundets regi men det finns nu en gemensam plattform som utarbetats genom KRUT. Trots att det inte har framkommit vid utvärderarnas besök finns det en tydlig metodbeskrivning som arbetats fram under projekttiden. Däremot vet vi inte hur stödet sett ut till deltagare när dessa gått ut i arbete och/eller studier. Flertalet av de som arbetat med arbetsstöd har gjort det på deltid vilket kan ha försvårat för dem att särskilja just arbetsstödjarrollen.

Av samma anledning som ovan är det svårt för utvärderarna att uttala sig om huruvida denna insats varit framgångsrik.

5.3.1.5 KRUT Borås

I Borås har man under projekttiden sett att gruppaktiviteterna för viss målgrupper ger bättre effekt än den individuella coachningen, därför har metoderna utvecklats och man har mer fokus på gruppaktiviteter. Nedan beskrivs kortfattat hur metoderna utvecklats och hur man planerar att ta tillvara på dem.

- **K 16** vänder sig till unga mellan 16 och 19 år som erbjuds både gruppaktiviteter och individuell coachning med sikte på att hitta vägar tillbaka till studier. Det visade sig att dessa ungdomar har varit svåra att nå och man har kommit fram till att det är lättare och bättre att nå dem genom individuell coachning. Och bättre att jobba mer mot att erbjuda dessa ungdomar praktik. Andra anledningar till att man inte lyckats utveckla denna metod är att man har haft stor personalomsättning och att metoderna har varit lite för trubbiga och inte tillräckligt lockande för målgruppen.
- **K 20** vänder sig till unga mellan 20 och 29 år. Syftet är att få igång tankar om framtiden och deltagarens behov för att ta sig vidare i livet. Här har man utvecklat metoden och det finns ett förslag att insatsen ska implementeras i samordningsförbundets regi.
- **K+** är en gruppaktivitet som utvecklats under projekttiden. Även här finns förslag på att insatsen ska implementeras i samordningsförbundets regi.
- **Unga vägval** är till för unga som behöver en mindre grupp och ett något lägre tempo. Denna metod har utvecklats från socialfondsprojektet, Kedjan. Denna metod är ytterligare en av de där det finns förslag på att insatsen ska implementeras i samordningsförbundets regi.
- **Enskild coachning** är grunden som ska fungera som pre-rehab och detta moment kommer att ingå i pre-rehab som en grund.
- **Framsteget** erbjuder föreläsningar, speed-dating med företag etc. Även deltagare från andra kommuner har varit inbjudna. Det finns förslag att implementera Framsteget i samordningsförbundets regi och för alla åldersgrupper

Under förutsättning att styrelsen för Sjuhärads samordningsförbund i november (2014) antar förslaget till verksamhetsplan kommer följande aktiviteter att implementeras i Borås; K 20, K+, Unga vägval och Framsteget.

Inte heller här går det att avgöra om dessa metoder varit framgångsrika. Övergripande för projektet har 33 procent av de deltagare som avslutat gått vidare till arbete eller studier, d.v.s. blivit självförsörjande. I Borås har 36 personer gått till arbete (icke-subventionerat och subventionerat) och 30 har gått till studier. Av de 180 personer som avslutat motsvarar detta 37 procent. Detta skulle möjligen tala för att Borås insatser kan ha varit något mer framgångsrika än genomsnittet men det är inte möjligt att säga vilka av ovanstående insatser som i så fall bidragit till detta. Utförarna själva menar att de bland annat kommit fram till att coaching i grupp är särskilt framgångsrikt. Man fokuserade därför mer på denna form av insats mot slutet av projekttiden.

Framgångsfaktorer med gruppövningar är bland annat att deltagarna bli trygga i att vara i ett socialt sammanhang, det skapar tillit och deltagarna får träffa andra i samma situation.

5.3.2 Samverkan

Under projekttiden tycks samverkansformerna ha utvecklats till det bättre. Men den kan fungera mindre bra med någon eller några aktörer även om det inte är sämre än tidigare.

Utförarna menar att de olika aktörerna förstår varandra bättre nu, vilka roller man har och man är bättre på att återkoppla. Om ett hinder uppstår har man dialog kring det och löser saker. Trots det kan ibland regelverk hindra t.ex. att olika ersättningar inte synkas.

Vården är fortfarande svår att nå. Det är dålig kvalitet på sjukintyg, många stafettläkare och om en patient inte kommer till ett inbokat besök på öppenpsykiatri riskerar hen att bli utskriven och därmed vänta länge på ett nytt besök. Och vårdcentralerna är inte byggda för att möta människor med psykisk ohälsa. Rehab-koordinatören underlättar dock samarbetet med vården. Enligt KRUTs projektledare finns en vilja från vården att delta men det har inte funnits någon representant i styrgruppen. En utmaning har varit att identifiera vem i vården som kan avsätta tid och som har ett helikopterperspektiv. Därför har det varit svårt att hitta en person som har kunnat representera vården i sin helhet.

Det finns också kommuner som har problem med samarbetet med Socialförvaltningen. I vissa kommuner är personalomsättningen stor bland socialsekreterarna och många är unga och oerfarna.

Skolan anses i flera kommuner vara svår att nå.

Samverkan är fortfarande framför allt personberoende och även om samverkan har förbättrats på den strukturella nivån saknas fortfarande nedtecknade metoder, rutiner och avtal. Men det finns goda intentioner och projektledaren i KRUT har tillsammans med förbundschefen haft uppföljande dialogmöten i alla kommuner kopplat till scenarioanalysen som genomfördes under våren 2012.

Även samarbetet och samverkan mellan kommunerna har utvecklats t.ex. har Herrljunga och Vårgårda haft en gemensam jobbmässa. Och Sjuhärads samordningsförbund, som var relativt nystartat då KRUT började, upplevs nu som gemensamt för alla kommuner. Samarbetat är, även här, personberoende.

5.3.3 Framgångsfaktorer

Utifrån de fokusgrupper och intervjuer som genomförts med deltagarna kan vi se ett antal viktiga framgångsfaktorer.

En viktig framgångsfaktor är den faktiska plattformen som projektet erbjuder, i form av lokaler och dylikt. Men det handlar också om mjuka värden så som att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha en grupptillhörighet. Likaså bidrar gruppernas sammansättning, där personer med olika behov och olika förutsättningar, till en dynamisk och inspirerande miljö.

Coachernas bemötande och ett flexibelt förhållningssätt är ytterligare framgångsfaktorer. Coachernas engagemang och förståelse är mycket betydelsefull för deltagarnas utveckling. Likaså att coacherna ser helheten och att de anpassar aktiviteter efter individens behov och ställer krav.

Gruppcoaching eller samvaro i grupp tycks vara framgångsrikt för vuxna såväl som för unga. Coachningen uppstår medan deltagarna sysslar med andra saker. Ett begrepp som utvärderarna tycker är talande är "kaffecoaching".

Att erbjuda och genomföra inledande fysisk aktivitet för bättre hälsa tycks vara en språngbräda. Likaså att deltagarna involveras i den egna utvecklingsprocessen genom att sätta upp mål och motiveras att nå dem. Aktiv hälsa tycks också vara ingången till att delta i andra insatser. Detta sätter också fokus på hur viktig den fysiska hälsan är.

Tiden är både en framgångsfaktor och ett hinder. Givetvis är det bra att deltagarna får den tid de behöver för att kunna utvecklas och närma sig arbetsmarknaden. Samtidigt finns alltid risk för en viss inlåsnings-effekt – något som utvärderarna uppmärksammat vid flera tillfällen.

Arbetsstödjarna ger deltagarna en trygghet även efter det att man avslutat sitt deltagande och gått vidare till jobb eller studier. Deltagarens avslut sker då i etapper och kontakten med projektet avslutas långsamt.

Det händer att remittenten inte tar ansvar gentemot deltagaren och då är det viktigt att arbeta för att ansvaret återgår till den aktör som har det.

5.3.4 Samarbete med arbetsgivare och sociala företag

Ett av projektmålen var att arbetsgivare har mer kunskap om och förståelse för funktionsnedsättningar och hur personer med funktionsnedsättning kan bidra i arbetslivet.

De anställda som jobbar som arbetsstödjare har träffat arbetsgivare. Utöver det har projektet haft en näringslivsrepresentant som är VD på ett bemanningsföretag. Näringslivschefen från Svenljunga har också suttit i styrgruppen. De har tillsammans varit ute i ett par kommuner och pratat om näringslivskontakter. Men detta arbete har stagnerat i slutet av projektiden.

Projektledaren menar att KRUT kanske inte har uppnått detta mål, i alla fall inte så brett som ambitionen var.

Styrelsen har haft diskussioner om hur man kan utveckla sociala företag, t.ex. upphandling med sociala hänsyn. I några fall har deltagare i KRUT gjort arbetsträning i sociala företag. Vintagebutiken i Svenljunga ska kanske bli ett socialt arbetsintegrerat företag.

5.3.5 Utmaningar

Vid det första datainsamlingstillfället lyfte många deltagare fram aspekter som de anser vara problematiska och som hämmar deras utveckling. Det handlade om att många är skeptiska till sina handläggare på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och i viss mån även till Socialtjänsten. Kritiken mot Försäkringskassan bottnar främst i att handläggarna byts ut frekvent och att den aktuella deltagaren då inte upplever någon

kontinuitet i stödet. De måste återberätta sin historia och sin livssituation varje gång de får ny handläggare. Detta bidrar till att deltagarna anser att stödet från Försäkringskassan är begränsat och att tilltron till handläggaren är lågt. Från Arbetsförmedlingen anser man sig inte få adekvat stöd. Deltagarna har förväntat sig att handläggaren ska ge ett mer handfast stöd men de bemöts istället av mer allmän information och en känsla av att de ska klara sig på egen hand. Några menar att deras handläggare på Socialtjänsten lyser med sin frånvaro och endast kontakter dem när deras dagar, som de beviljats för medverkan i projektet, börjar ta slut.

Andra strukturella utmaningar som Sjuhärad står inför handlar om att det saknas okvalificerade arbeten. Och arbetsmarknaden kan inte styras utan beror av konjunktur, närheten till storstad etc. Dessutom är det svårt att hitta praktik i det offentliga arbetslivet. Flera kommuner har dålig ekonomi vilket får konsekvenser för hur mycket man kan satsa på människor som står utanför arbetsmarknaden.

En annan utmaning som utvärderarna påpekade både hösten 2012 och hösten 2013 är att projektet bör vara uppmärksam på eventuella inlåsnings effekter, d.v.s. att inte bidra till att låsa in deltagarna i åtgärder i stället för att motivera dem till att gå vidare och stärka deras anställningsbarhet. Anledningen till att utvärderarna ville påtala detta var att flera deltagare vittnar om att de gärna stannar så länge som möjligt i den trygga sfär som projektet erbjuder. Detta är inte per definition problematiskt då många deltagare troligtvis behöver landa och stärka sin självkänsla innan de går vidare men om de finner den sociala kontexten, gemenskapen och aktiviteterna i projektet som ett självändamål finns det risk för inlåsnings effekter. Utvärderarna menade att det är väsentligt att tydligt klargöra att KRUT är ett projekt och att tiden för projektet och individens medverkan är begränsad samt att syftet är att deltagaren ska komma vidare ut till praktik, anställning eller studier.

Vid båda uppföljningstillfällena, hösten 2012 och hösten 2013 lade utvärderarna märke till att i några kommuner skiljde varken deltagare eller utförare på ordinarie verksamhet och KRUT. Det fanns deltagare som menade att de deltog i Aktiv hälsa men inte visste vad KRUT var och det fanns medarbetare som likställde Aktiv hälsa med KRUT. Utvärderarna påpekade då detta kanske kan påverka hur metodutvecklingen fungerar och dessutom är projektet inte till för att utföra ordinarie verksamhet utan den är till för att utveckla densamma.

Vid uppföljningsmötet hösten 2013 fick utförarna möjlighet att berätta hur de ville ha det om de hade alla möjligheter i världen. Anspråken var ganska rimliga och inte särskilt höga. Det handlade t.ex. om att skaffa stora lokaler t.ex. köpa någon nedlagd fabrik, arbeta med odling, restaurang och catering eller skapa ett hunddagis, starta en vintagebutik och att erbjuda RUT-tjänster. Att ha en kompetens i kommunen som var duktig på att starta sociala företag var också ett önskemål.

5.3.6 Styrgruppens ordförande

Initialt i projektet var det tänkt att projektledaren skulle vara ordförande i styrgruppen. Utvärderarna poängterade att denna roll inte är förenlig med projektledarrollen. Det är inte ovanligt att styrgrupper mer *representerar* än styr och litar på att projektledaren ansvarar för styrningen. Därför är det av yttersta vikt att respektive styrgruppsledamot är väl förankrad och har beslutsmandat i sin egen organisation, att han/hon prioriterar

närvaro och avsätter tillräckligt med tid för styrgruppsarbetet och kopplar och sprider lärande mellan projekt och den egna organisationen.

Styrgruppens uppgift är att vara ett stöd för projektledningen vars roll är att leda projektets operativa arbete med aktiviteter, kontinuerligt återkoppla till projektägaren och lyfta strategiska frågor till styrgruppen för beslut. När projektledaren fungerar som ordförande i styrgruppen suddas rollfördelningen ut och risk finns att projektledaren inte får det stöd från styrgruppen som krävs för att driva projektet framåt. Omvänt föreligger också en risk att resultaten inte tas om hand som det var tänkt.

Därför föreslog utvärderarna att styrgruppen tog ansvar för ordförandeskapet, vilket också skedde vid ett styrgruppsmöte hösten 2012.

Vid intervjuerna med styrgruppsledamöterna som genomfördes under hösten 2013 framkom att man uppskattat den inledande utbildningen för styrgruppen, men att den borde ha genomförts tidigare i projektet. Man ansåg att ledamöterna hade hög kompetens och rätt mandat. Det var ett bra samtalsklimat men det fanns också ett bristande engagemang och deltagande från vissa av aktörerna.

Styrgruppsledamöterna menade att man borde haft mer fokus på att ta fram mätbara mål och också att man borde ha skapat en tydligare gemensam bild av projektet. Man borde också ha arbetat mer strukturerat med dokumentation i metodutvecklingen och haft mer struktur i uppföljningen av deltagarna. Styrgruppsledamöterna menade vidare att man borde varit tydligare gentemot samarbetspartners om betydelsen av ett aktivt samarbete.

5.3.7 Implementering av resultat

En utmaning som KRUT liksom många andra utvecklingsprojekt står inför handlar om att övertyga den ordinarie verksamheten att ta tillvara på goda och framgångsrika projektresultat t.ex. att använda nya eller förbättrade metoder som tagits fram under projekttiden.

Tidigare studier visar att det är svårt att implementera resultat i ordinarie verksamhet trots att man har svart på vitt att de nya metoderna fungerar bättre. Och det är alltid projektet som har bevisbördan och den ordinarie verksamheten bestäms genom tradition och budget och har tolkningsföreträdet. Att redan från start ha en strategi för hur lyckade resultat ska implementeras har visat sig vara mest framgångsrikt.

Vid uppföljningen hösten 2013 kunde utvärderarna konstatera att utförarna i flera kommuner räknar med att implementera de nya metoderna som utvecklats genom KRUT, helt eller delvis. Och vid avstämning med projektledaren inför denna rapport tillblivande visar det sig att ett flertal av de metoder som utvecklats sannolikt kommer att implementeras. Beslut tas av styrelsen i Sjuhärads samordningsförbund i november 2014. Beslut är redan taget att projektet fortsätter i nästintill i sin nuvarande form året ut.

5.3.8 Resultat

Av det totala antalet deltagare som var 886 personer återfinns 434 män och 452 kvinnor. Det var något fler kvinnor än män som avslutat sitt deltagande före sista mars 2014.

Statistiken⁷ uppvisar inte särskilt stora skillnader mellan deltagande män och kvinnor, när det gäller vilka som uppbär försörjningsstöd efter insatsen. (40 för kvinnor respektive 41 procent för män). Det som skiljer sig något är tid i projektet. Där tycks kvinnorna vara kvar något längre än männen. 82 procent av kvinnorna har avslutat inom 12 månader medan motsvarande siffra för männen är 89 procent.

Vidare är det 11 procent av kvinnorna som har studiemedel medan motsvarande siffra för männen är mindre än 9 procent. Lika stor andel av män och kvinnor har fått arbetet men 9 procent av männen har gått till ett subventionerat arbete medan motsvarande för kvinnor enbart är 6,5 procent.

Fler kvinnor tycks ha haft offentlig försörjning under längre tid. 15 procent av kvinnorna har haft offentlig försörjning mer än fem år. Motsvarande för männen är 5 procent. 52 procent av kvinnorna har enbart grundskola och 59 procent av männen har enbart grundskola.

En tydlig uppfattning hos majoriteten av de deltagare som intervjuats menar att de bemöts och behandlas på samma sätt oavsett kön och att detta beror på att coacher och annan personal i projektet i hög grad utgår från individens behov. Utförarna menar att de har ett visst jämställdhetsperspektiv i aktiviteterna.

5.3.9 Strategisk påverkan

KRUT har uppmärksammat ett hinder som innebär att de personer som har aktivitetsstöd inte kan delta i Över gränserna med bibehållen ersättning. Arbetsförmedlingen menar att försäkringarna inte täcker aktiviteter utomlands. Det behövs en regeländring för att åstadkomma detta. En positiv effekt av att unga som har aktivitetsersättning nekats deltagande i Över gränserna har varit att de ungdomar som stått längre från har haft möjlighet att åka. Det är också hos dessa ungdomar som man har sett de största effekterna.

KRUT har arrangerat konferenser och deltagit i olika sammanhang och därmed spridit projektets resultat.

KRUT och särskilt den transnationella aktiviteten Över gränserna har väckt stort intresse både nationellt och internationellt. KRUT har fått chansen att sprida detta på frukostseminarier arrangerat av Nationella rådet, NNS och Finsam Gotland under Almedalsveckan. Den europeiska kongressen EUMass som går av stapeln 11-13 september 2014 har valt ut KRUT Över gränserna till att hålla en posterutställning och flera organisationer som planerar framtida ESF-projekt har hört av sig för att få information om KRUTs metoder. ESF har beviljat Samordningsförbundet medel till fördjupad implementering hösten 2014 för att möjliggöra ytterligare spridning och att producera en metodbok.

⁷ Siffrorna bygger på statistik från SUS daterat den 8 juli 2014.

6. Slutsatser

I följande avsnitt presenteras utvärderarnas huvudsakliga slutsatser. Inledningsvis diskuteras projektets måluppfyllelse i relation till projektmål och till övergripande syfte för Socialfondens programområde 2. Därefter diskuteras och problematiseras KRUTs metodutveckling och hållbarhet med utgångspunkt i huruvida metoderna är konkreta, om uppnådda resultat är avhängiga metoder som utvecklats inom ramen för projektet och om dessa metoder är effektiva. Metodutvecklingen är sammankopplad med hållbarhetsaspekten och således förs även ett resonemang kring och huruvida det är relevant att arbeta i enlighet med framtagna metoder men också generellt om förutsättningar för implementering.

Slutligen avslutas föreliggande avsnitt med bedömning och reflektion kring samverkansperspektivet. Vi ger en kort beskrivning av hur samverkan inom projektet har fungerat och vad som är väsentligt för att verksamt samverkansarbete ska uppnås.

6.1 Måluppfyllelse

I beskrivningen av ESFs programområde 2 anges följande:

”Sverige ska hävda sig i den globala konkurrensen och hantera det faktum att allt färre ska försörja allt fler. Samtidigt står över en miljon kvinnor och män i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden.”

Följaktligen beviljas projekt inom programområde 2 för att Sverige ska kunna hantera den ekvation som problematiseras ovan. I generella ordalag ska projekten ta sikte på bidra till att öka sysselsättningen bland kvinnor och män i arbetsför ålder. Eftersom KRUT är ett projekt inom programområde 2 ställs oundvikligen frågan om projektet har bidragit till att ökad sysselsättning. Baserat på det datamaterial som vi samlat in är svaret ja - KRUT har både bidragit till att flera individer har fått anställning och till att några har påbörjat studier.

Såttillvida kan vi konstatera att projektet i någon mån bidragit till att möta de behov som Socialfonden ställer men för att veta huruvida detta har skett i tillräckligt stor utsträckning måste projektet bedömas mot mer specifika målsättningar. KRUT har specificerat en rad olika mål, dessa har både fungerat som underlag för projektstyrning och som bedömningskriterier för löpande uppföljningar och föreliggande utvärdering.

Målen

- Alla deltagande skall ges ökad hjälp till självhjälp genom aktiviteter anpassade till individens egen förmåga. 75 procent av deltagande kvinnor och män uppvisar ökad aktivitetsförmåga.
- 75 procent av deltagande kvinnor och män upplever förbättrad hälsa och/eller upplever förebyggd ohälsa samt stärkt självförtroende/självbild.
- 75 procent av deltagande kvinnor och män, som står långt från arbetsmarknaden ska ha ökat sin anställningsbarhet och 25 procent av dessa ska ha fått anställning eller påbörjat studier.

Det övergripande målet för deltagarna i projektet är att 75 procent ska ha ökat sin anställningsbarhet och 25 procent av dessa, d.v.s. knappt 19 procent, ska ha fått anställning eller påbörjat sina studier. SUS-statistiken visar att av de personer som skrivits ut före den 31 mars 2014 var 33 procent självförsörjande vilket skulle indikera att projektet med råge uppfyllt detta mål. Det är däremot oklart om de personer som

fortfarande är kvar i projektet i samma utsträckning kommer att bli självförsörjande eftersom de kanske inte har samma förutsättningar som de som redan avslutat. De deltagare som ännu inte skrivits ut har t.ex. i mycket högre utsträckning deltagit längre i projektet (75 procent av de deltagare som inte skrivits ut har deltagit mer än ett år medan motsvarande siffra för de deltagare som skrivits ut är 15 procent) och stod sannolikt initialt längre från arbetsmarknaden än de som skrivits ut per den 31 mars 2014.

Vidare ska projektet bidra till förbättrad hälsa och/eller att deltagarna upplever förebyggd ohälsa samt stärkt självförtroende. Sammantaget är tanken att deltagarnas aktivitetsförmåga ska öka till följd av medverkan i projektet.

Självskattningsundersökningen visar på en tydlig ökning avseende självkänsla/självbild, 36 procent av de 602 som besvarat enkäten uppgav att de i relativt hög grad har starkt självförtroende och vid utskrivning hade denna siffra ökat till 56 procent. Resultaten visar också på att deltagarnas fysiska och aktiva hälsa har ökat, 65 procent angav att de hade god hälsa och relativt hög arbetsförmåga i vid inskrivning medan 75 procent anger samma värdering vid utskrivning. Även anställningsbarhet har ökat enligt den enkätundersökning som genomförts bland deltagarna.

Resultaten från undersökningen visar sammantaget på en viss ökning men i flera avseenden är denna ökning marginell. Detta avser fysisk och aktiv hälsa samt anställningsbarhet. Här kan vi konstatera att deltagarna uppger att de redan vid inskrivning uppger att de har god fysisk hälsa och god kännedom om hur de ska gå till väga för att hitta, få och behålla ett jobb. Eftersom resultaten visar på goda resultat redan i inskrivningsenkäten finns det fog för att diskutera och problematisera dessa ytterligare.

En allmän iakttagelse är att resultaten visar på relativt bra siffror redan i inskrivningsenkäten vilket vi menar är en huvudsaklig förklaring till den marginella ökningen av aspekter som aktiv hälsa och arbetsförmåga. Följaktligen är det relevant att föra en diskussion om varför ingångsvärdena är relativt höga.

Resultaten kan tolkas mot bakgrund av deltagarnas perception och tolkning av frågorna i enkäten. Exempelvis kan en förklaring vara att många deltagare som svarat på enkäten har känt press på sig att svara "korrekt" för att framstå som drivna och duktiga. En annan förklaring är att flertalet deltagare är relativt unga och har begränsad arbetslivserfarenhet, begränsad insikt i hur de agerar på en arbetsplats och/eller hur de ska gå till väga för att finna ett jobb.

Mot bakgrund av resultaten finns det också fog för att diskutera KRUTs mål. Att resultaten visar sig vara relativt goda redan vid inskrivning kan tyda på en missbedömning av målgruppens behov. Kanske kan det vara så att endast en begränsad del, d.v.s. långt ifrån alla, deltagare behöver stöd med aktiv hälsa och/eller anställningsbarhet och aktivitetsförmåga. Vi menar att målet om att 75 procent av det totala antalet deltagare kanske inte är relevant, att målen borde vara mer nyanserade utifrån olika målgrupper och deras behov. Emellertid är detta en lärdom som genererats under genomförandet av KRUT och som är relevant att ta hänsyn till vid liknande satsningar framöver. Generellt sett har KRUT haft goda resultat och bidragit till att en relativt stor andel deltagare gått vidare till arbete och studier.

Ett syfte med projektet var att utarbeta metoder och strukturer som skulle tas omhand av respektive kommun och av samordningsförbundet. Utvärdering och uppföljning skulle ge underlag för beslut om vilka metoder som varit mer framgångsrika. Vi kan konstatera att det varit svårt att kunna uttala sig om vad som varit framgångsrikt. Detta har flera orsaker. Dels handlar det om att statistiken inte gett oss någon vägledning. Anledningen till detta är dels för att kartläggningen inte använts som det var tänkt och dels att antalet deltagare i flera av kommunerna är så få att det är näst intill omöjligt att bedöma förändringarna. Dessutom har flera metoder använts i en och samma kommun vilket innebär att det kan vara svårt både för deltagare, utförare och för utvärderare att uttala sig om vad exakt det var som gav effekt. Det troliga är att de olika metoderna sammantaget ger den bästa effekten. Vidare har flera av metoderna använts i flera kommuner vilket också gör en jämförelse svår och i flera kommuner har utvärderarna noterat att varken utförare eller deltagare skiljer på den ordinarie verksamheten och på projektet KRUT. Det är därför snarare utförarnas uttalanden om metoderna i kombination med deltagarnas uttalanden som utvärderarna har kunnat göra vissa bedömningar.

Det är inte ovanligt i projekt inom Socialfonden (och även hos andra finansiärer) att utvärderarna säger sig inte kunna bedöma insatsernas effekter. Detta är en ständig fråga vid utvärderingssammanhang och i mötet med Socialfondens samordnare. Utvärderarna menar att effekten av metoder inte kan bedömas om det saknas ingångsdata (t.ex. statistik från Arbetsförmedlingen), om det saknas en mycket tydlig beskrivning av hur metoden utförs och hur den skiljer sig från tidigare insatser. Ofta erbjuds deltagare en flora av insatser och metoder men sällan förs statistik över omfattning, intensitet etc. Utvärderarens kan därför inte se varför en deltagare har uppnått positiva effekter medan en annan inte gjort det.

Det konstateras ofta i utvärderingssammanhang kopplat till Socialfondens projekt inom programområde 2, att det kanske inte är metoderna i sig som ger effekt utan snarare att deltagarna får mer intensiv tid i insatser och mer uppmärksamhet vilket bidrar till bättre självförtroende, självtillit etc. I Socialfondsprojekt, och särskilt projekt inom programområde 2, är det ofta svårt för både projekten och utvärderarna att veta vilka resultat som efterfrågas av Socialfonden. Å ena sidan ska så många individer som möjligt gå från utanförskap till att närma sig arbetsmarknaden och komma in på arbetsmarknaden. Å andra sidan ska metoder prövas och utvecklas och implementeras om de visar sig vara framgångsrika. Detta kan, men måste inte, vara motstridiga uppdrag - så många individer som möjligt ska uppnå positiva effekter samtidigt som man prövar nytt och utvecklar. Detta kan leda till att utförare väljer att ta till beprövade metoder istället för att laborera och pröva sig fram.

Det är glädjande att samordningsförbundet tagit beslut om att fortsätta finansiera projektet ytterligare ett halvår. Förhoppningen är också att förbundet under hösten 2014 tar beslut om ytterligare finansiering av vissa insatser/metoder.

6.2 Utmaningar - samverkan

En utmaning som alla projekt står inför är att lyckas med att få nya arbetsätt att implementeras. Här vet vi att trots att de nya metoderna på alla sätt visat sig vara mer framgångsrika kanske ändå inte används. Detta beror ofta på att personal såväl som

chefer i verksamheten måste *förstå* varför de nya arbetssätten är bättre, de ska också *vilja* använda de nya metoderna och de ska också *kunna* använda dem, d.v.s. ha förutsättningar att använda dem. En fortsatt finansiering av ett antal metoder och arbetssätt utvecklade under KRUT-tiden, kan underlätta för verksamheter i kommunerna att förstå, vilja och kunna arbeta med det nya.

Att förbättra samverkan var också ett viktigt mål för projektet. Den scenarioanalys som genomfördes under 2012 visade att samverkan i flera kommuner inte fungerade särskilt väl. Under projekttiden har samverkan förbättrats men det finns fortfarande utmaningar. Dessa handlar bland annat om att samverkan fortfarande är personberoende och att avtal saknas. Däremot tycks roller, ansvar och mandat för samarbetet ha blivit tydligare, vilket är en viktig förutsättning för att samverkan ska lyckas.

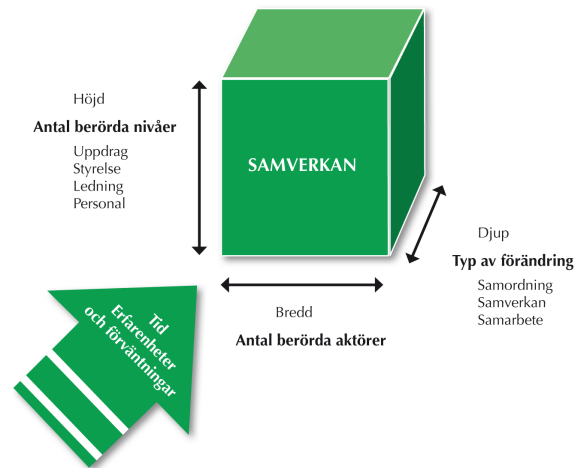
Vidare tycks chefernas engagemang och därmed styrningen av hur samverkan ska fungera ha ökat i och med deltagandet i KRUT. Styrningen är också av mycket stor betydelse för att samverkan ska utvecklas. Bland annat måste cheferna arbeta med att förankra på alla nivåer och tydliggöra beslutsmandat. Deras uppdrag är också att synliggöra motstridiga regler/verksamhetsmål och att det skapas ett system för uppföljning så att resultat kan återföras till politisk och administrativ ledning. I vilken utsträckning som det senare har skett kan utvärderarna inte uttala sig om.

Andra viktiga förutsättningar för att utveckla samverkan är att det finns en gemensam målbild för samverkansarbetet och att det finns avtal. Om utvärderarna förstått det rätt finns inget av detta och det är kanske nästa steg för att kunna utveckla samverkan än mer. Samordningsförbundets uppdrag att just samordna är sannolikt en framgångsfaktor för att lyckas med samverkan.

Kompetens att samverka ska inte föraktas. Medarbetare måste förstå sin roll i förhållande till andra aktörer och också veta hur man arbetar med mål och uppföljning eller tar sig an nya arbetssätt och metoder. Att skapa regelbundna tillfällen för erfarenhetsutbyte är viktigt för att kunna utveckla samverkanskompetensen och detta har genomförts inom ramen för KRUT. Däremot är det osäkert om alla samverkansparter har deltagit i dessa möten.

Samsyn är ytterligare en viktig förutsättning för att kunna utveckla samverkan. Det innebär att alla berörda måste vara överens om vad själva problemet handlar om. För att klara det behöver alla, på alla nivåer, ha god kunskap om de andra aktörernas uppdrag. De måste arbeta tillsammans för att definiera gemensamma begrepp och skapa en samstämmig syn på arbetet och vad de ska uppnå med det. Genom de möten som KRUT anordnat mellan utförarna i de deltagande kommunerna har samsynen säkert kunnat utvecklas. Utvärderarna kan också se att projektet i respektive kommun har utvecklat samarbetet och samsynen med olika aktörer, även om det finns många återstående utmaningar. Se avsnitt 5.3.10.

Vi vet att samverkan både är komplex och ibland komplicerad och det är inte alltid enkelt att implementera i en verksamhet. Nedan beskrivs komplexiteten i den s.k. samverkanstrappan.

Figur 5: Samverkanskuben, Sävenstrand m.fl. 2013

Ofta berörs mer än två parter i samverkan d.v.s. det finns en *bredd* av aktörer. När många berörs blir det en utmaning att få med alla aktörer på banan. Hur samverkan sedan utvecklas beror på vilken erfarenhet de olika parterna har av samverkan. Det beror också på i vilken utsträckning man kan behålla nyckelpersoner (kontinuitet) och på samarbetspartnernas förväntningar.

Djupet är ytterligare en dimension som återspeglar samverkan ur tre de perspektiven som beskrivs ovan - samarbete på handläggarnivå, samverkan mellan chefer för att underlätta organisatoriska förändringar samt resursmässig samordning. Utmaningen är att aktörerna kan tydliggöra vilka behov som finns och utifrån det besluta hur djup samverkan ska vara för att kunna tillfredsställa behoven.

Behoven påverkar hur många nivåer som berörs, d.v.s. *höjden*. Denna dimension är kanske den mest komplexa eftersom alla som berörs på alla nivåer inom samtliga samverkande organisationer ska *förstå* varför man behöver samverka, de ska *vilja* samverka och de ska *kunna* samverka, d.v.s. ha förutsättningar för att samverka.

6.3 Socioekonomiska vinster

Utvärderarna kommer inte att presentera en socioekonomisk kalkyl. Däremot är detta ett arbete som pågår på samordningsförbundet och målet är att någon form av socioekonomiska resultat ska kunna presenteras under 2014. Men vi skulle kunna spekulera lite kring de socioekonomiska vinsterna genom att använda oss av ett kalkylverktyg som erbjuds via webbplatsen www.utanforskapetspris.se. Denna webbplats finansieras av Skandia och kalkylverktyget bygger på Ingvar Nilssons och Anders Wadeskogs beräkningar om vad utanförskap kostar.

Nilsson och Wadeskogs beräkningar bygger på antagandet att 12 procent av eleverna i varje årskull hamnar utanför samhället. Dels innebär detta höga kostnader för samhället samt negativa konsekvenser för den enskilde individen. Enligt Nilsson och Wadeskog kostar en person som befinner sig i utanförskap från 20 års ålder till pension mellan 10 – 15 miljoner kronor. Här räknas alla välfärdskostnader in - sjukvård, rehabilitering, omvårdnad, insatser från rättsväsendet, vårdinsatser samt den förväntade produktion som den vuxne individen inte bidrar med. Sammantaget blir det per årskull en kostnad på 210 miljarder.

Om vi tar oss en titt på deltagarna i Över gränserna. Statistiken visar att i t.ex. Marks kommun har fyra av deltagarna i Över gränserna gått till arbete. De är födda år 87,88 samt 91. Låt oss för enkelhetens skull anta att de tillhör samma årskull. Kalkylverktyget i utanförskapetspris.se ger oss möjlighet att värdera vad det innebär att dessa fyra personer kan försörja sig själva genom livet. Pengarna som sparas kan användas till annat för alla i kommunen. Kalkylen ger oss exempel på att värdet på att dessa fyra individer gått till arbete (och givet att de inte åter hamnar i utanförskap) motsvarar 3 fritidsgårdar eller 87 platser i äldreomsorgen eller 128 förskolelärare eller 133 475 gitarrlektioner.

Detta är förstås bara en mycket förenklad bild av värdet på att arbeta med förebyggande åtgärder men det ger i alla fall en känsla av att denna form av arbete lönar sig – både för individen och för samhället.

7. Referenser

Svensson, L., Brulin, G., Jansson, S. & Sjöberg, K. (2009). *Lärande utvärdering genom följeforskning*. Lund: Studentlitteratur

Brulin, G. & Svensson, L. (2011) Att äga, styra och utvärdera stora projekt. Lund: Studentlitteratur

Mc David James C.&Hawthorn Laura R. L. (2006), Program Evaluation and Performance Measurement: An Introduction to Practice

Sävenstrand, A. & Ehneström, C (2013), *Samverkan som strategi för hållbara effekter*, SPeL

Webbplats: www.utanförskapetspris.se

Bilaga 1

Sammanfattning från rapporten *Scenarioanalys av samverkan mellan offentliga aktörer kring arbetslösa och långtidssjukskrivna – en del av utvärderingen av KRUT-projektet*.

KRUT-projektet (Kreativ Utveckling) finansieras av Europeiska Socialfonden. Projektet inriktas särskilt på personer mellan 16 – 64 år med psykisk ohälsa eller som har funktionsnedsättningar av olika slag och som aldrig kommit in på ordinarie arbetsmarknad, samt personer som är arbetslösa, långtidssjukskrivna eller riskerar att bli långtidssjukskrivna. Målet för projektet är att nya effektiva arbetssätt ska utvecklas såväl för den enskilde individen som för hans/hennes omgivning, liksom för samhället och nationen i stort.

Som ett led i utvärderingen av KRUT-projektet har en scenarioanalys genomförts. Den fokuserar på hur dagens samverkansprocesser fungerar i deltagande kommuner. Scenarioanalysen har genomförts i form av ett antal workshops med representanter från respektive kommun och myndigheter som arbetar med de individer som ingår i projektet.

Rapportens teoretiska ramverk ligger till grund för urvalet av datainsamlingen, hur kartläggningen lades upp samt analysen av insamlad data.

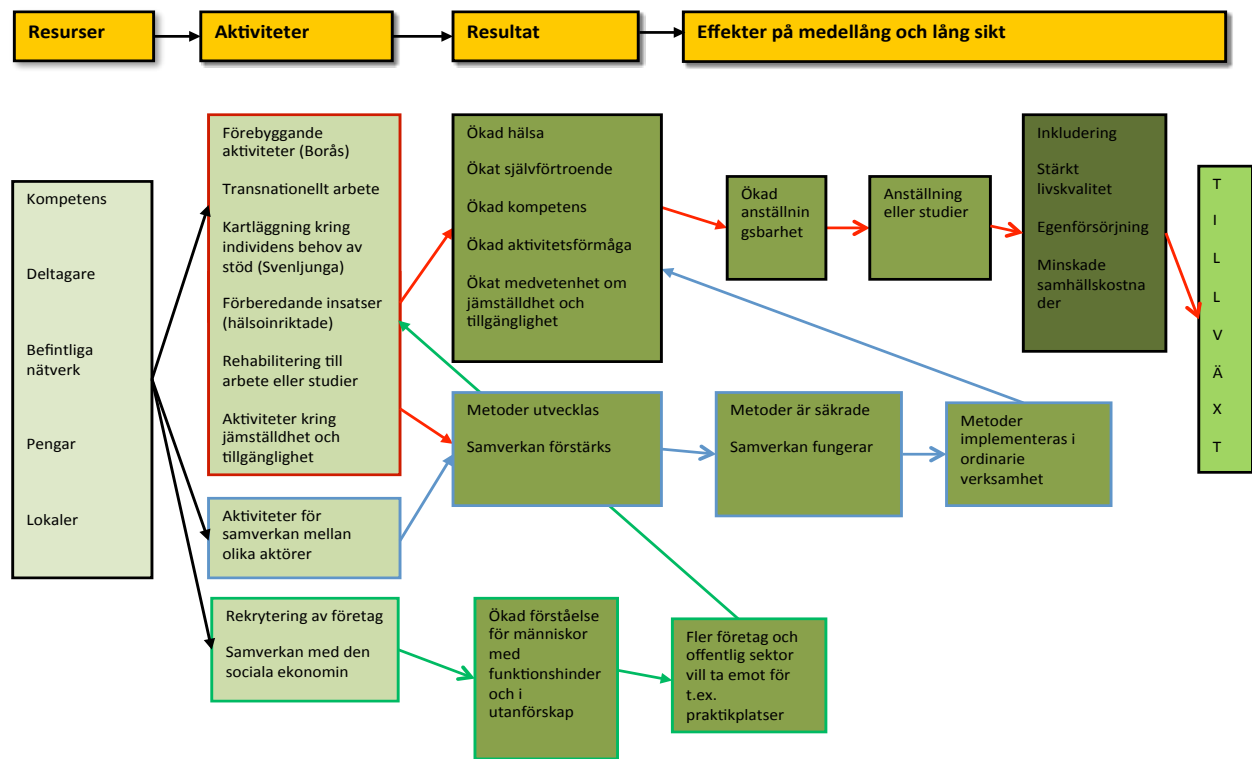
Sammantaget kan sägas att samarbete sker mellan de olika aktörerna men att detta samarbete inte direkt effektiviserar individens process i systemet. För att så ska ske bör strukturer och samsyn kring samverkan förbättras och förankras på samtliga nivåer hos de olika aktörerna.

I de olika kommunerna är arbetssätt och metoder relativt lika dvs. synen på individen är lika och resultatet (konsekvensen) för individen är även relativt lika, trots att arbetsprocesserna ser olika ut.

Baserat på den datainsamling som genomförts tycks det som att samarbetet sker mer i serie än parallellt, att aktiviteter inte koordineras i rätt tid utan snarare när de måste koordineras och att de olika myndigheterna snarare har fokus på sina egna mål än på individens behov.

Brister i samverkansprocesserna synliggörs på flera olika sätt t.ex. genom att samverkan tycks ske på individnivå handläggare emellan, att det saknas en uttalad målbild för samarbetet och att kommunerna inte följer upp resultatet av samarbetet. Vidare saknas det tydliga dokumenterade rutiner, avtal mellan samverkande verksamheter, dokumenterad rollfördelning, en handlingsplan aktörerna emellan samt ett kontinuerligt och aktivt arbete med samsynsfrågor. Överlag tycks det alltså som att det saknas en tydlig styrning gällande samverkansprocesserna på samtliga ledningsnivåer.

Bilaga 2

Ehneström Utvärdering AB